

Gemeentelijk KlimaatActiePlan 2030

Gemeente Holsbeek - Klimaatactieplan (KAP)

Inhoudstafel.

Inleiding.

1. Een klimaatneutraal en klimaatbestendig Holsbeek.
 - 1.1. Context.
 - 1.2. De Holsbeekse klimaatdoelstellingen.
 - 1.3. Strategie.
 - 1.4. Methodiek voor de opmaak en uitvoering van het klimaatactieplan.
 - 1.4.1. Interne organisatie.
 - 1.4.2. Een participatief traject.
 - 1.4.3. Middelen.
2. Waar staan we vandaag?
 - 2.1. Wat heeft de gemeente reeds gerealiseerd?
 - 2.2. Mitigatie: de nulmeting.
 - 2.3. Adaptatie: de risico- en kwetsbaarheidsanalyse.
3. Het gemeentelijk KlimaatActiePlan (KAP).
 - 3.1. Een klimaatgezonde gemeentelijke organisatie.
 - 3.1.1. Het gemeentelijk patrimonium: energiezuinig en hernieuwbare energie.
 - 3.1.2. De gemeentelijke mobiliteit.
 - 3.1.3. De openbare verlichting.
 - 3.1.4. Het gemeentelijk aankoopbeleid.
 - 3.1.5. De ecologische voetafdruk van de gemeentelijke organisatie.
 - 3.1.6. Adaptatie binnen de gemeentelijke organisatie.
 - 3.2. Mitigatie acties.
 - 3.2.1. Slimmer energieverbruik en hernieuwbare energie.
 - 3.2.2. Ruimtelijke ordening.
 - 3.2.3. Duurzame mobiliteit.
 - 3.2.4. Duurzame productie en consumptie, voeding en landbouw.
 - 3.3. Adaptatie acties.
 - 3.3.1. Ruimte voor water.
 - 3.3.2. Ontharden.
 - 3.3.3. Warmteopname beheersen.
 - 3.3.4. Bebossen, vergroenen en behoud en creatie van natuur. De klimaatadaptieve werking van ecosystemen.

3.3.5. Andere adaptatie acties.

3.4. Transversale maatregelen rond mitigatie en adaptatie.

3.4.1. Een geïntegreerd klimaatbeleid.

3.4.2. Betrokkenheid van burgers en andere maatschappelijke actoren.

4. Monitoring.

5. Bronnen.

6. Bijlagen.

Inleiding.

Het rapport van oktober 2018 van de klimaatexperts van de VN (Intergovernmental Panel for Climate Change, IPCC) is zeer duidelijk: als we de klimaatverandering en zijn negatieve gevolgen willen voorkomen, hebben we dringend heel drastische maatregelen nodig.

Meer dan ooit vertellen afwisselende en steeds fellere periodes van hitte, droogte en overstromingen ons dat het klimaat verandert. De laatste jaren neemt de temperatuur op aarde toe met gemiddeld 0,2°C. Als het zo verdergaat, dan overschrijdt de aarde tegen 2050 een opwarming van meer dan 1,5°C.

Er moet dus dringend ingegrepen worden. Hoe vermijden we dat scenario? Een waslijst van maatregelen, met als belangrijkste factor het verminderen van de CO₂-uitstoot. Om onder 1,5°C opwarming te blijven, moet de CO₂-uitstoot radicaal dalen en zou de netto uitstoot van CO₂ nul moeten zijn tegen 2050.

Dit rapport van de VN-klimaatexperts stelt dat er ingrijpende veranderingen nodig zijn in verschillende sectoren: energie, mobiliteit, industrie, ruimtelijke ordening, landbouw, voeding, natuur, enz. Om tegen 2050 klimaatneutraal te zijn ligt de focus in een ambitieus klimaatbeleid op 2 grote maatregelen: een radicale afname van fossiele brandstoffen (steenkool, olie en gas) en een drastische toename van hernieuwbare energie.

Enkel door een ambitieus klimaatbeleid te voeren kunnen we het tij keren en voorkomen dat we richting een klimaatopwarming van 1,5°C of meer gaan. Dit scenario zou onomkeerbaar zijn met een grote impact als gevolg: smeltende poolkappen, stijging van de zeespiegel, verlies van biodiversiteit en migratie van vele mensen. "De komende jaren worden extreem belangrijk", aldus de onderzoekers van het IPCC. "De beslissingen die we nu en de volgende jaren maken, zullen een blijvende impact hebben op de volgende generaties".

Een lokaal bestuur zoals de gemeente Holsbeek heeft heel wat hefboomen in handen om het verschil te maken. In de Algemene Beleidsnota Horizon 2030 werd dan ook resoluut de kaart van duurzaamheid en een ambitieus klimaatbeleid getrokken:

Foto 1: Het Kasteel van Horst.

"Wij willen werken aan de toekomst van Holsbeek. We willen voorzien in de behoeften van de huidige generatie, zonder de mogelijkheden van de volgende generaties om in hun behoeften te voorzien, te hypothekeren. De volgende generaties zijn dus een even belangrijke toetssteen als de huidige generaties, en dit zowel op het vlak van leefmilieu en ruimtelijke ordening, als wat betreft de economie en de gemeentefinanciën. We willen een gezonde en duurzame gemeente, waar het goed leven is in een groene omgeving en waar natuur en biodiversiteit plaats krijgen en zich ontwikkelen."

Het gemeentelijk klimaatbeleid respecteert de principes van duurzame ontwikkeling en zoekt zodoende een evenwicht tussen ecologische, sociale en economische belangen.

Dit gemeentelijk klimaatactieplan geeft een overzicht van alle maatregelen en acties die de gemeente Holsbeek de komende jaren wil realiseren om de vooropgestelde klimaatdoelstellingen te bereiken. Hiervoor gaat het gemeentebestuur samen met de diensten een resultaatsverbintenis aan voor het eigen patrimonium en de werking van de diensten. Het engagement van de gemeentelijke organisatie stopt niet bij de eigen organisatie maar betreft het hele grondgebied. Een duurzaam en leefbaar Holsbeek in 2050 vraagt vandaag inspanningen van ons allemaal: gemeentebestuur, gemeentediensten en alle inwoners en verenigingen van Holsbeek. We gaan het dus samen doen!

Leeswijzer

Het woord "gemeente" in dit document dekt meerdere ladingen: het gemeentebestuur, de gemeentelijke organisatie met de diensten of de inwoners en verenigingen van Holsbeek.

1. EEN KLIMAATNEUTRAAL EN KLIMAATBESTENDIG HOLSBEEK.

De kwaliteit van wonen en leven in Holsbeek is belangrijk en willen we behouden, ook in 2050. Daarom neemt de gemeentelijke organisatie Holsbeek haar verantwoordelijkheid en gaat in haar lokaal klimaatbeleid een dubbele uitdaging aan: Enerzijds wil de gemeente klimaatneutraal zijn tegen 2050 door de uitstoot van broeikasgassen zoals CO₂ tot nul te herleiden (klimaatmitigatie), anderzijds dient de gemeente zich aan te passen aan de gevolgen van de klimaatverandering (klimaatadaptatie) wat resulteert in een klimaatbestendige gemeente. Een klimaatbestendige gemeente is een gemeente die weerbaar is tegen de negatieve effecten van de klimaatwijziging en tegelijkertijd veerkrachtig is. De gemeente speelt flexibel in op de veranderende bedreigingen en benut ook daar waar mogelijk nieuwe kansen.

De strijd tegen de klimaatwijziging heeft alles te maken met hoe we omgaan met energie, grondstoffen en ruimte, nu en in de toekomst.

1.1. Context.

Duurzame ontwikkeling en de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals, SDG's).

De wereldwijde gebruikte definitie van **duurzame ontwikkeling** is:

"Duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling waarbij de huidige wereldbevolking in haar behoeften voorziet zonder de komende generaties te beperken om in hun behoeften te voorzien".

["Brundtland-rapport" (Our Common Future uit 1987, het verslag van de Wereld Commissie voor Milieu en Ontwikkeling, ingesteld door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in 1983)].

Figuur 1: De 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals, SDG's).

Op de VN-top in New York in 2015 werd een nieuw globaal kader vastgelegd onder de vorm van de **Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's)** die tegen 2030 (Agenda 2030) bereikt moeten worden. België was één van de 194 landen die hun handtekening zette onder deze 17 doelstellingen. Ook heel wat Vlaamse steden en gemeenten leveren ondertussen inspanningen om de SDG's te verankeren in hun werking, zo ook de gemeente Holsbeek.

Duurzaamheid omvat een sociale, ecologische en economische dimensie, ofwel de 3 P's van duurzaamheid.

- **People**: behelst de sociale dimensie van duurzaamheid: burgerparticipatie, sociale en internationale samenwerking.
- **Planet**: is de ecologische dimensie van duurzaamheid: klimaat & energie, waterbeheer, natuur & milieu, biodiversiteit.
- **Profit**: behelst de economische dimensie van duurzaamheid: duurzaam bedrijfsleven, maatschappelijk verantwoord ondernemen, duurzame overheid.

Agenda 2030 voegde nog twee dimensies toe, namelijk **Peace** (vrede) en **Partnerships** (samenwerking). Deze 5 P's worden geclusterd in de 17 globale doelstellingen.

Figuur 2: De 5 P's van duurzame ontwikkeling.

De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen richten zich op overheden, bedrijven, universiteiten en wetenschappelijke instellingen, verenigingen en organisaties, en op de burgers, waar ook ter wereld. Voor steden, gemeenten en OCMW's, als eerstelijns-overheid, bieden de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen een interessant kader om vanuit het lokale beleid en de lokale praktijk het verband te leggen tussen lokaal en globaal. Zoeken

naar oplossingen voor de klimaatveranderingen, zorgen voor een toegankelijke dienstverlening voor iedereen, samen met de burgers inzetten op de korte voedselketen, ... het zijn maar voorbeelden van hoe de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen kunnen vertaald worden naar het lokale niveau, ook in Vlaanderen. Bovendien bieden de ze een uitgelezen kans om invulling te geven aan de opdracht van elke gemeente zoals vervat in artikel 2 van het Gemeentedecreet:

De gemeenten beogen om op het lokale niveau bij te dragen tot het welzijn van de burgers en tot de duurzame ontwikkeling van het gemeentelijk gebied. Overeenkomstig artikel 41 van de Grondwet zijn ze bevoegd voor de aangelegenheden van gemeentelijk belang voor de verwezenlijking waarvan ze alle initiatieven kunnen nemen.

Op deze VN-top riepen alle aanwezigen ook op tot actie in de strijd tegen de klimaatverandering. Deze oproep werd vastgelegd in SDG nummer 13: 'Neem dringend actie om de klimaatverandering en haar impact te bestrijden'.

De SDG's vormen een ideale kapstok om ook het beleidsoverschrijdend klimaatbeleid aan op te hangen. **Door werk te maken van een geïntegreerd klimaatbeleid werk je immers ook aan nagenoeg al de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen.**

In een duurzame samenleving is de ideale balans gevonden tussen sociale aspecten, milieuaspecten en economische aspecten. **Economie en duurzaamheid worden nog wel eens tegenover elkaar gesteld. Wij zien dat als één geheel.** Zo zal energie in zijn huidige vorm steeds schaarser en dus duurder worden. Juist om economische redenen is het daarom goed naar alternatieven te zoeken.

De mens heeft behoefte aan een goede leefomgeving, een schoon milieu, gezond voedsel, als ook aan economische welvaart, veiligheid, vrede en sociale rechtvaardigheid. Deze behoeftes zijn aan elkaar gerelateerd.

Duurzaamheid is geen statisch begrip. Integendeel, de wereld verandert voortdurend, waardoor ook de samenhang en kwaliteit van de dingen verandert. Om deze dynamiek aan te geven kunnen we beter spreken van duurzame ontwikkeling.

Klimaatengagement Vlaams-Brabant.

De provincie Vlaams-Brabant streeft, samen met de gemeenten en de intergemeentelijke verenigingen Interleuven en Haviland, naar een klimaatneutrale en klimaatbestendige provincie.

De lokale besturen zoals de gemeente Holsbeek hebben heel wat hefboomen in handen om het verschil te maken. De gemeente voert al jaren een gedegen klimaatbeleid. Op 4 oktober 2013 ondertekende de gemeente al het 1ste Vlaams-Brabantse Klimaatengagement. De afwisselende periodes van hitte, droogte en overstromingen van de laatste jaren maken echter duidelijk dat we nog een stap verder moesten gaan. Naast

het reduceren van de CO₂-uitstoot (mitigatie) is het als maatschappij tevens nodig om ons aan te passen aan de klimaatverandering (adaptatie). De gemeente ondertekende op 18 oktober 2019 dan ook het 2de Vlaams-Brabantse Klimaatengagement.

De gemeente engageert zich zo om:

- ✓ Minder CO₂ uit te stoten. Door energie te besparen, het gebruik van fossiele brandstoffen af te bouwen, in te zetten op hernieuwbare energie en door te kiezen voor efficiënte, schone technieken.
- ✓ De effecten van de klimaatverandering, zoals hitte, droogte en wateroverlast, te milderen.
- ✓ Alle relevante actoren te betrekken bij de opmaak en de uitvoering van het lokaal klimaatbeleid.
- ✓ Zelf het goed voorbeeld te geven.

Hierbij wordt onder andere ingezet op deze **thema's**:

- Ruimtelijke ordening. *We trekken volop de kaart van kernversterking, met ruimte voor hernieuwbare energie en met aandacht voor het duurzaam versterken van de open en groene ruimte. Wonen, werken en winkelen gebeurt hoofdzakelijk in dorps- en stadskernen.*
- Gebouwen. *We verminderen het energieverbruik in onze eigen gebouwen en moedigen onze inwoners aan om duurzaam te (ver)bouwen en energie te besparen. Daarnaast versnellen we de renovatiegraad van woningen in onze gemeente.*
- Mobiliteit. *Een ambitieus fiets- en tragewegenbeleid en een sterke uitbouw van het openbaar vervoer moeten inwoners verleiden om de wagen aan de kant te laten staan. Voor wie toch de wagen neemt, zijn elektrische voertuigen, voertuigen op waterstof en gedeelde mobiliteit aantrekkelijke alternatieven.*
- Klimaatadaptatie. *Met meer groen, meer ruimte voor water en door te ontharden waar het kan, willen we de te verwachten effecten van de klimaatverandering, zoals hitte, droogte en wateroverlast, tegengaan en tegelijkertijd ook de biodiversiteit in onze regio versterken.*
- Hernieuwbare energie. *We zetten in op natuurlijke en onuitputtelijke energiebronnen als zon en wind en op groene (rest)warmte.*

De gemeentelijke Beleidsnota Horizon 2030.

Tijdens de gemeenteraad van 2 april 2019 werd de Algemene Beleidsnota 2019-2024 Horizon 2030 goedgekeurd. De centrale doelstelling van de bestuursploeg is de verbetering van de kwaliteit van het wonen en leven in al zijn facetten: verkeersveiligheid, mobiliteit, wegen en waterafvoer, groene omgeving, onderwijs, cultuur, sport, gemeenschapsleven, welzijn en historisch erfgoed.

De bestuursploeg wil Holsbeek duurzaam ontwikkelen, en lokaal meewerken aan het realiseren van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen zoals die door de Verenigde Naties zijn geformuleerd. Via deze 17 doelstellingen streeft de VN naar een duurzame wereld waarin ontwikkeling onlosmakelijk verbonden is met respect voor onze planeet en

haar bewoners. Als bestuursniveau dat het dichtst bij de mensen staat, wil de gemeente hieraan meewerken.

www.holsbeek.be

Figuur 3: de Algemene Beleidsnota 2019-2024.

In deze beleidsnota wordt er ook rekening gehouden met de aanbevelingen van de Verenigde Naties IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change). Er wordt een ambitieus gemeentelijk klimaatplan opgesteld. Samen met de inwoners, verenigingen, bedrijven en scholen streven we naar een klimaatneutrale gemeente. De gemeente kijkt welke lokale projecten ze van haar inwoners en bedrijven kan ondersteunen in hun streven naar een energiezuinige, sociale en duurzame samenleving. De gemeente brengt experts en inwoners samen om met voldoende draagvlak en kennis de klimaatuitdagingen aan te gaan.

De gemeente informeert en adviseert haar inwoners en betreft ze door burgerparticipatie bij een ecologisch beleid en initiatieven om onze gemeente gezonder en duurzamer te maken. We zetten een klimaatproject op dat alle groepen in onze samenleving betreft, om zo een brede klimaatbewuste dynamiek in onze gemeente te ontwikkelen.

De rol van de gemeente is dat zij het voorbeeld geeft, duidelijke maatregelen neemt en haar inwoners stimuleert om zelf actie te ondernemen.

Het meerjarenplan 2020-2025: Een klimaatactieplan als strategische doelstelling.

In het door de gemeenteraad goedgekeurde meerjarenplan 2020-2025 neemt de gemeentelijke organisatie, vertrekkend vanuit een aantal doelstellingen, alle acties die ze de volgende zes jaar plant op, met de daarbij horende budgetten. Het meerjarenplan is dus een verdere uitwerking van de beleidsnota van de gemeente, financieel volledig doorgerekend. In de loop van de komende jaren zal het meerjarenplan natuurlijk jaarlijks (of zelfs vaker) bijgewerkt en aangevuld worden. Voor het eerst gaat het ook over een gezamenlijk meerjarenplan van de gemeente en het OCMW. Beide besturen worden nu door dezelfde mensen bestuurd.

Eén van de strategische doelstellingen uit het meerjarenplan is de opmaak van een gemeentelijk klimaatactieplan waarmee gestreefd wordt naar een klimaatneutrale gemeente. Samen met inwoners, verenigingen, bedrijven en scholen zal de gemeente werken aan een gezond en duurzaam leefklimaat. Het meerjarenplan voorziet onder meer concrete acties om het energieverbruik verder terug te dringen in de gemeentegebouwen, het voertuigen- en machinepark van de gemeente verder te vernieuwen en te vergroenen, en de sociale woningen van het OCMW te renoveren zodat ook die energiezuiniger worden. Zo dragen we als lokaal bestuur bij tot de reductie van de klimaatbelastende uitstoot op ons grondgebied.

1.2. De Holsbeekse klimaatdoelstellingen.

De gemeente Holsbeek heeft als streefdoel om tegen 2050 klimaatneutraal te zijn. De gemeente wil tevens maatregelen nemen om de gevolgen van de klimaatverandering op haar grondgebied te temperen.

Op basis van de Algemene Beleidsnota 2019-2024 Horizon 2030 en het door de gemeente ondertekende Vlaams-Brabantse Klimaatengagement 2019 werden de volgende doelstellingen geformuleerd:

Doelstelling 1

**0% CO₂ in 2050
en energie besparen**

De gemeente wil de CO₂ uitstoot afbouwen naar 0% tegen 2050 en energie besparen. We maken duurzame keuzes en zetten nu de juiste stappen om jaar na jaar de CO₂ uitstoot te verminderen: energiezuiniger werken en fossiele brandstoffen vervangen door hernieuwbare energie. We geven zelf het voorbeeld en stimuleren onze inwoners hetzelfde te doen.

Doelstelling 2

Klimaatadaptatie

Als gemeente nemen we adaptieve maatregelen om de effecten van de klimaatverandering op te vangen, zoals hitte, droogte en wateroverlast. Dit betekent o.a. zorgen voor een duurzame waterbalans (hergebruik, infiltratie, buffering en ruimte voor water), bestrijden van erosie, beschermen tegen de zon door meer bomen en groen, stimuleren van biodiversiteit.

Doelstelling 3

Gedragsverandering

We willen alle relevante actoren betrekken bij de opmaak en de uitvoering van ons lokaal klimaatbeleid. Zodoende creëren we een breed draagvlak en bekomen we een maximale gedragsverandering bij alle betrokkenen. Deze gedragsverandering is noodzakelijk om de doelstellingen te kunnen realiseren. De SDG's willen we laten leven als een duurzaam referentiekader.

Om deze doelstellingen te realiseren zet de gemeente Holsbeek vooral in op volgende thema's:

- ✓ Slimmer energieverbruik en hernieuwbare energie.
- ✓ Ruimtelijke ordening.
- ✓ Duurzame mobiliteit.
- ✓ Duurzame productie en consumptie, voeding en landbouw.
- ✓ Adaptatie (water, droogte en hitte), biodiversiteit, bossen, milieu en natuur.

Klimaatneutraal in 2050 is een heldere ambitie, die hoewel ver in de toekomst liggend, inspireert, een heldere koers aangeeft en partijen verbindt rondom een centrale uitdaging. Met de ambities klimaatneutraal in 2050 en het streven naar een klimaatbestendige, vitale gemeente wil Holsbeek haar steentje bijdragen aan een leefbare, gezonde en veilige wereld.

Dit klimaatactieplan 2030 met concrete maatregelen en acties vormt een belangrijke stapsteen richting de 2050-doelstellingen.

1.3. Strategie.

De klimaatopwarming is een problematiek die zowel onmiddellijke actie als een langetermijnvisie vergt. Om de vooropgestelde doelstellingen te bereiken zet de gemeente zowel in op acties op **korte termijn** (quickwins) als op **lange termijn acties** die een doorgedreven transitie naar een koolstofarme en veerkrachtige maatschappij mogelijk maken.

De problematiek van de klimaatopwarming en de kennis hierover evolueert constant. Het klimaatbeleid moet daarom een **dynamisch beleid** zijn dat permanent wordt geëvalueerd en geactualiseerd. Indien nodig moet er worden bijgestuurd.

Het door de gemeente Holsbeek gevoerde klimaatbeleid focust zich op twee sporen:

- Het beperken van de klimaatverandering (mitigatie),
- Het aanpassen aan de klimaatverandering (adaptatie).

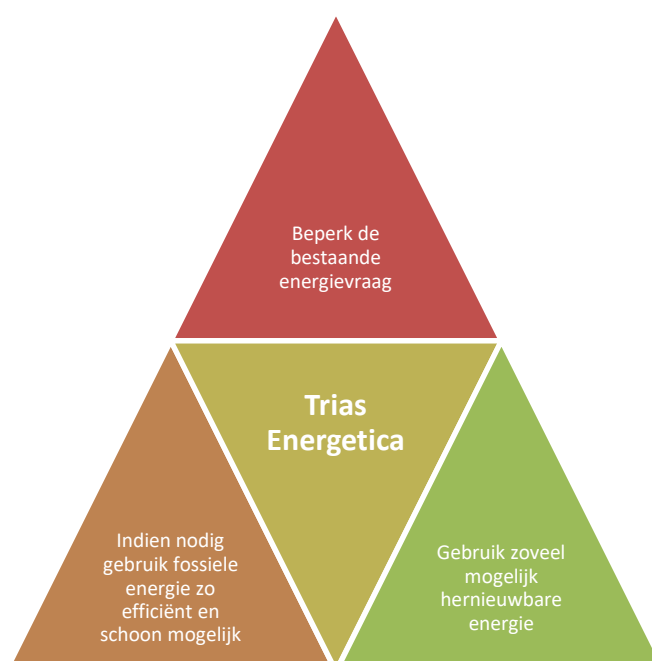
Mitigatie gaat over het beperken van de klimaatverandering door de emissies van broeikasgassen te verminderen of te voorkomen.

Adaptatie gaat over het aanpassen aan de onvermijdelijke gevolgen van de klimaatverandering.

Mitigatie gaat over het beperken van de klimaatverandering door de emissies van broeikasgassen te verminderen of te voorkomen. Concreet gaat het over de reductie van de broeikasgassen, CO₂-afvang en -opslag, herbebossing en het voorkomen van ontbossing.

Het mitigatiebeleid gaat uit van het principe van de Trias Energetica. De gemeente tracht:

- De energievraag te verminderen.
- Duurzame energie op te wekken en te gebruiken.
- Aan de resterende (fossiele) energievraag te voldoen met efficiënte technieken.

Figuur 4: Trias Energetica.

Acties die gebaseerd zijn op deze principes hebben naast het verminderen van de uitstoot ook het voordeel dat ze vaak kostenbesparend zijn, de afhankelijkheid van externe energiebronnen verkleinen en de luchtvervuiling verminderen.

Ondanks de vele goede initiatieven op het vlak van mitigatie is het niveau van de uitstoot van broeikasgassen al zo hoog dat sommige gevolgen van klimaatverandering reeds een feit zijn. Daarom zal er ook moeten worden ingezet op **klimaatadaptatie**. Adaptatie gaat over het aanpassen aan de onvermijdelijke gevolgen van klimaatverandering. Een adaptatiebeleid moet gericht zijn op het vermijden van risico's, op het inspelen op nieuwe kansen die samenhangen met klimaatverandering, op het verhogen van de veerkracht van kwetsbare mensen en systemen en op de aanpassing van gebouwen en infrastructuur. Adaptatie vraagt een sector- en beleidsdomeinoverschrijdende, interregionale aanpak op verschillende niveaus.

Het is belangrijk om er zich bewust van te zijn dat hoe effectiever het beperken (de mitigatie) is, des te minder aanpassing (adaptatie) nodig zal zijn. Idealiter wordt er in adaptatie- en mitigatiestrategieën naar win-win situaties gestreefd waarbij het een het ander versterkt. Klimaatadaptatiebeleid is niet noodzakelijk 'meer' doen, het is een nieuwe manier van denken en doen i.v.m. risico's, onzekerheid en complexiteit. We moeten ook rekening houden met mogelijke risico's en niet alleen kijken naar de nu al voorkomende.

De gemeente heeft een belangrijke **voorbeeldfunctie**. Ze geeft zelf het goede voorbeeld in haar eigen werking (gebouwenbeheer, wagenpark, aankoopbeleid, ruimtelijke planning, vergunningenbeleid, ...) en betreft alle relevante actoren (bedrijven, organisaties, burgers, kennisinstellingen, ...) bij het uitwerken en uitvoeren van het lokale klimaatbeleid (participatieve aanpak).

Gemeentelijk klimaatbeleid gaat verder dan het verminderen van het energieverbruik en de CO₂-uitstoot alleen. De economische en sociale aspecten, binnen het breder kader van **duurzame ontwikkeling**, mogen hierbij niet uit het oog verloren worden. Het gebruik van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen als kapstok voor een geïntegreerd klimaatbeleid kan hiertoe bijdragen.

1.4. Methodiek voor de opmaak en uitvoering van het klimaatactieplan.

Om tot een daadkrachtig klimaatactieplan te komen dient een groot draagvlak gecreëerd te worden. De gemeente betreft daarom zowel intern als extern zo veel mogelijk mensen, organisaties en belangengroepen bij de totstandkoming en de implementatie van dit klimaatactieplan.

1.4.1. Interne organisatie.

Een sterk klimaatbeleid vereist een integrale aanpak waarbij tal van beleidsdomeinen betrokken worden. Zowel bij de opmaak als bij de uitrol van dit klimaatactieplan is het belangrijk om zoveel mogelijk geledingen van de gemeentelijke organisatie te betrekken. Zowel medewerkers en diensten als schepenen en raadsleden kunnen via verschillende instrumenten en acties participeren (zie verder onder participatieve aanpak). Om dit alles te coördineren werd een **klimaatwerkgroep** opgericht. Deze werkgroep is samengesteld uit de burgemeester, de schepenen van milieu en duurzaamheid, de voorzitter van de raadscommissie milieu en ruimtelijke ordening, de milieu- en de duurzaamheidsambtenaar. De schepenen van milieu en duurzaamheid en de duurzaamheidsambtenaar nemen de rol als trekker op.

Deze werkgroep heeft als belangrijkste taken:

- Het opmaken van het klimaatactieplan.
- Het coördineren van de uitvoering van acties uit het klimaatactieplan.

- Het betrekken van en terugkoppelen met de beleidsploeg, het college, het managementteam, de financieel directeur en de algemeen directeur.
- Het organiseren van het participatief traject (zie verder).

De verschillende **interne diensten** dragen elk hun verantwoordelijkheid voor de maatregelen die aan hen worden toegekend. Voor de uitvoering van specifieke acties uit het klimaatactieplan zal zoveel mogelijk projectmatig gewerkt worden. Hiertoe zal steeds een projectverantwoordelijke aangeduid worden die de projectcoördinatie op zich neemt. De klimaatwerkgroep waakt over de toewijzing en de voortgang van de verschillende acties.

De gemeentelijke **duurzaamheidsambtenaar** coördineert de uitvoering van dit klimaatactieplan. Hij is het aanspreekpunt voor alle betrokkenen, bewaakt de voortgang en staat in voor de regelmatige monitoring van de acties uit het klimaatactieplan.

1.4.2. Een participatief traject.

Een breed gedragen klimaatbeleid vereist niet alleen een intern draagvlak waarbij de verschillende beleidsdomeinen binnen het bestuur betrokken zijn. Het is tevens van cruciaal belang om zoveel mogelijk externe stakeholders en inwoners te betrekken bij het klimaatactieplan. Hoe beter de maatregelen uit het plan aansluiten bij de bekommernissen van zoveel mogelijk actoren, hoe daadkrachtiger het plan zal kunnen worden uitgevoerd en hoe doeltreffender het resultaat zal zijn. Daarnaast is het tevens belangrijk om via het participatief traject alle betrokkenen te informeren en te sensibiliseren over de lokale impact op de klimaatproblematiek.

Participatie zowel bij het opmaken als bij het uitvoeren van dit gemeentelijk klimaatactieplan.

Het **intern** traject waarbij de gemeentelijke medewerkers worden geïnformeerd en waarbij ze kunnen participeren bij het opmaken en het uitvoeren van het klimaatactieplan bestaat uit volgende initiatieven:

- Een online bevraging waarbij de medewerkers ideeën en suggesties konden/kunnen uiten rond het thema duurzaamheid in het algemeen en klimaat in het bijzonder.
- De oprichting van een **denkgroep 'duurzaamheid en klimaat'**, samengesteld uit geëngageerde medewerkers van de verschillende diensten, die op regelmatige basis samenkomt om ideeën aan te brengen, te bespreken en het verder verloop van de uitvoering van het klimaatactieplan op te volgen, te evalueren en indien nodig bij te sturen.
- De duurzaamheidsambtenaar bezoekt elke gemeentelijke dienst om iedereen te informeren over het gemeentelijk klimaatbeleid, de klimaatdoelstellingen en het participatietraject. Hierbij wordt een inspiratiebord geplaatst waarop medewerkers te allen tijde ideeën en suggesties kunnen op vermelden. Op regelmatige basis wordt deze input door de duurzaamheidsambtenaar opgevolgd.

- De gemeente neemt een intranet in gebruik. Dit intern internet is een ideaal aanvullend instrument om de wisselwerking tussen de verschillende gemeentelijke diensten en medewerkers te versterken. Dit intranet geeft o.a. de mogelijkheid om ideeën en suggesties over klimaat en duurzaamheid te melden en uit te wisselen.

Het doel van het **extern** participatietraject is om de gemeentelijke doelgroepen mee te laten nadenken over het gemeentelijk klimaatbeleid, input te krijgen voor dit klimaatactieplan en de voorgestelde maatregelen te toetsen op hun haalbaarheid. Op deze manier komt de gemeente tot een gedragen klimaatactieplan en –beleid en een actieve medewerking bij de uitvoering ervan. Alle gemeentelijke doelgroepen of stakeholders (inwoners, gemeentelijke adviesraden, scholen, landbouwers, bedrijven, enz.) kunnen participeren via volgende initiatieven:

- Via de verschillende gemeentelijke adviesraden kunnen inwoners participeren in het (klimaat)beleid: milieu, ruimtelijke ordening, verkeer, welzijn, kmo, landbouw, enz.
- Een online bevraging welke de inwoners de mogelijkheid biedt om ideeën en suggesties voor dit klimaatactieplan aan te geven.
- De organisatie van Klimaatcafés waarbij de inwoners de mogelijkheid krijgen om ideeën aan te reiken en samen met het gemeentebestuur en andere inwoners in debat te gaan.
- Het scholenproject Ridders voor het Klimaat is een gemeentelijk initiatief wat de leerlingen van de Holsbeekse scholen de mogelijkheid biedt om via klimaatraden na te denken over acties om het klimaat te verbeteren. De ideeën en suggesties werden aan het gemeentebestuur overhandigd en meegenomen in dit klimaatactieplan.
- De Klimaatideeënbus, een realisatie van de Ridders voor het Klimaat, geeft alle inwoners de mogelijkheid om ideeën rond klimaat en duurzaamheid te posten. Deze ideeënbus staat in de inkomhal van het gemeentehuis.
- De Ronde Tafel van het Klimaat. Via dit burgerparticipatieproject van Interleuven krijgen de inwoners de mogelijkheid om klimaatideeën en suggesties te delen met andere inwoners. Op deze manier ontstaan acties, door inwoners opgezet en uitgevoerd. De gemeente faciliteert en biedt logistieke en financiële ondersteuning. Sommige acties kunnen ook evolueren tot een gemeentelijk initiatief in dit klimaatactieplan.

Deze initiatieven, zowel intern als extern, kunnen opnieuw georganiseerd worden bij het implementeren van het gemeentelijk klimaatactieplan. Ook kunnen er specifieke thematische workshops rond bepaalde acties georganiseerd worden. Het blijft belangrijk om alle stakeholders - zowel medewerkers van de gemeente als inwoners, verenigingen, organisaties en bedrijven - te blijven betrekken bij het klimaatbeleid. **Deze participatie is nodig om de vooropgestelde doelstellingen te behalen, acties te realiseren en dit plan dynamisch mee te laten evolueren richting 2050.**

Om de betrokkenheid en het engagement van alle stakeholders niet te verliezen is het belangrijk om te zorgen voor een goede terugkoppeling. Welke ideeën en suggesties werden meegenomen, welke niet en waarom? Wat is de stand van zaken met betrekking

tot de uitvoering van bepaalde maatregelen uit het klimaatactieplan? Deze en andere vragen moeten beantwoord worden. Hiervoor wordt vooral gebruik gemaakt van de gemeentelijke website en een online participatieplatform.

De gemeentelijke duurzaamheidsambtenaar coördineert het volledige participatietraject, zowel het intern als het extern luik.

1.4.3. Middelen.

De komende jaren zijn er extra inspanningen nodig om de gestelde ambities en doelstellingen daadwerkelijk te verwezenlijken. De middelen om het klimaatactieplan 2030 te realiseren bestaan uit:

- Het personeel van het lokaal bestuur voor de coördinatie van acties, het uitwerken en het realiseren van de acties.
- Personeel van partnerorganisaties.
- Gemeentelijke investeringen in het eigen patrimonium en het voertuigenpark.
- Budget dat vrijkomt door als gevolg van besparingen bij quickwins en dat opnieuw ingezet kan worden voor andere realisaties.
- Bestaand budget dat al wordt ingezet voor het klimaatbeleid, vervat in de werkingskosten.
- Bijkomend budget voor concrete projecten.
- Subsidiemogelijkheden of financiële structuren zoals Europese, federale, Vlaamse en provinciale subsidieprogramma's, ESCO-werking, enz.

2. WAAR STAAN WE VANDAAG?

De gemeente Holsbeek voert al jaren een gedegen klimaatbeleid. Op 4 oktober 2013 ondertekende de gemeente reeds het 1ste Vlaams-Brabantse Klimaatengagement. De afwisselende periodes van hitte, droogte en overstromingen van de laatste jaren maken echter duidelijk dat we nog een stap verder moesten gaan. Naast het reduceren van de CO₂-uitstoot (mitigatie) is het als maatschappij tevens nodig om ons aan te passen aan de klimaatverandering (adaptatie). De gemeente ondertekende op 18 oktober 2019 dan ook het 2de Vlaams-Brabantse Klimaatengagement.

2.1. Wat heeft de gemeente reeds gerealiseerd?

Hieronder een kort overzicht van de belangrijkste mitigatie- en adaptatieacties die afgelopen jaren reeds gerealiseerd werden of in uitvoering zijn.

Mitigatie:

- Isolatie van gemeentelijke gebouwen: het dak van het Buurthuis in Nieuwrode, inclusief panelen voor de ramen. Plaatsen van dakisolatie in de Sportschuur en het vernieuwen van ramen en deuren. In de gemeentelijke school De Zilverlinde werden de 2 oude gebouwen van dakisolatie voorzien. Van de school De Gobbel werd het dak en de spouwmuren van het oud gedeelte geïsoleerd. De oude gebouwen van de gemeentelijke school Het Anker in Nieuwrode werden vervangen door een BEN-nieuwbouw.
- Productie van hernieuwbare energie: op de gemeentelijke Sportschuur en het gemeenschapscentrum het Buurthuis werd een zonneboiler geplaatst. Op de nieuwe school Het Anker en de gemeentelijke bibliotheek werden zonnepanelen geplaatst.

Foto 2: Zonnepanelen op gemeenteschool Het Anker in Nieuwrode.

- In de volgende gemeentelijke gebouwen werd een efficiëntere stookinstallatie (optimale klimaatsturing) op aardgas geïnstalleerd: de Sportschuur, het Buurthuis, de bibliotheek, gemeenteschool De Gobbel (oud gebouw), de kerk in Holsbeek-Dorp, Holsbeek-Plein, Nieuwrode en Kortrijk-Dutseel, de pastorieën van Holsbeek-Dorp en Kortrijk-Dutseel. Ondertussen zijn ook de werken in voorbereiding in gemeenteschool De Zilverlinde en De Gobbel (nieuw gebouw) en de kerk van deelgemeente Sint-Pieters-Rode.
- Vernieuwingsprogramma van het wagen- en machinepark waarbij gefocust wordt op energie-efficiëntie en weinig uitstoot: aankoop van vracht- en bestelwagens, een veegwagen, een terreinwagen, ... Het klein materieel (heggenscharen, bosmaaiers, ...) worden systematisch vervangen door toestellen met een elektromotor (accu).
- De gemeente koopt 100% groene elektriciteit aan voor alle gemeentegebouwen, de openbare verlichting en de aangesloten kerkfabrieken.
- Sensibilisatie en participatie: er werden infoavonden over isoleren, zonnepanelen, autodelen,... georganiseerd. In de gemeentelijke bibliotheek stonden er reeds meerdere lezingen op klimaatgerelateerde onderwerpen op het programma. De participatietrajecten Ridders voor het Klimaat (scholen) en de Ronde Tafel van het Klimaat werden opgestart.
- Energetische renovatie van private woningen: Het bestaand beleid (advies door dienst Wonen & Omgeving (algemeen) en Sociale dienst (gericht naar OCMW-cliënten)), het promoten van de Vlaamse Energielening (gericht naar mensen met laag inkomen) en de ondersteuning van het Provinciaal Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen (DUBO) werd uitgebreid. Sinds september 2020 werd in de gemeente een Energieloket (advies op maat) geïnstalleerd, kunnen inwoners individueel renovatie-advies krijgen van IGO en werd de digitale renovatietool Mijn Warm Huis opgestart (via de gemeentelijke website).
- Mobiliteit: sinds 2001 werden er meer dan 40 km nieuwe voet- en fietspaden aangelegd. Er werden fietsstalplaatsen geplaatst aan de scholen, in de dorpskernen en bij meergezinswoningen. De gemeente is steeds in overleg met De Lijn voor een zo goed mogelijk openbaar vervoer. De gemeente komt voor 25% tussen in de busabonnementen van Holsbekenaars tot 25 jaar. Er werden tevens 2 laadpalen voor elektrische auto's geplaatst.

Adaptatie:

- Biodiversiteit: een groot deel van Holsbeek bestaat uit bos- en natuurgebieden. De gemeente koestert dit en de afgelopen jaren werden dan ook een aantal biodiversiteitsprojecten gerealiseerd: Bestuiving van de biodiversiteit (workshops insectenhôtels in alle scholen, aankoop en verdeling van zwaluwnesten en

vleermuiskasten), het Holsbeeks Speelweefsel (inrichten van speelnatuur), het Holsbeeks Broek (poelen en bosinrichting), enz.

- Verhitting van gebouwen tegengaan zonder kunstmatige koeling: gemeentehuis (zonnescreefs, natuurlijke verluchting onder glaskoepel), in de scholen (gordijnen, isolatie), de Sportschuur (isolatie, dakextractoren).
- Ruimte voor water: scheiding van afvalwater en regenwater (30 % van de inwoners), aanleg van bufferbekkens en -poelen voor afstromend water in Nieuwrode (5), Sint-Pieters-Rode (1) en Kortrijk-Dutse (2), buffering op rioleringsprojecten van Aquafin en de gemeente (bekkens, buffering in buizen), enz.
- Op een deel van het dak van de nieuwe school Het Anker werd een groendak geïnstalleerd.

Dit klimaatactieplan borduurt verder op het lopend beleid en wordt verder geïntensifieerd: het bepalen van de ambitieuze klimaatdoelstellingen en maatregelen uit dit klimaatactieplan zijn nodig om de gemeente en haar inwoners weerbaar te maken tegen de klimaatverandering en om uit te groeien tot een plaats waar burgers toegang hebben tot veilige, duurzame en betaalbare energie.

2.2. Mitigatie: de nulmeting.

Sinds 2011 maakt VITO, het Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek, in opdracht van het Departement Omgeving van de Vlaamse Overheid een jaarlijkse CO₂-emissie-inventaris op voor alle Vlaamse gemeenten. Deze inventaris, terug te vinden op www.burgemeestersconvenant.be, helpt steden en gemeenten bij het opstellen van een nulmeting, de "baseline emission inventory" (BEI), en de opvolgmetingen, de "monitoring emission inventory" (MEI).

Wat wordt gemeten?

Deze meting geeft een beeld van de energiegerelateerde CO₂-uitstoot op het grondgebied van de gemeente. Het gaat enerzijds over directe CO₂-emissies gerelateerd aan het verbruik van brandstof in gebouwen, toestellen/voorzieningen/industriële installaties en door transport. Anderzijds gaat het over (indirecte) CO₂-emissies door de productie van elektriciteit, warmte of koude die wordt verbruikt in de gemeente. De metingen zijn gebaseerd op grote datasets. Waar mogelijk zijn lokale gegevens gebruikt, anders is een inschatting gebeurd op basis van Vlaamse cijfers.

Wat wordt niet gemeten?

Niet-energiegebonden CO₂-uitstoot en de uitstoot van andere broeikasgassen zoals lachgas en methaan of roet en sterke fluorgassen. Ook de uitstoot van scheepvaart, luchtvaart, spoorverkeer en ETS-bedrijven, die onder het Europees Emissiehandelssysteem vallen,

werden niet mee opgenomen in deze meting. Ook indirecte uitstoot via consumptie is niet opgenomen.

Welke sectoren?

De volgende sectoren zijn opgenomen in de CO₂-inventaris: huishoudens (residentiële gebouwen), transport (openbaar vervoer, particulier en commercieel transport), tertiaire sector, industrie (niet ETS), landbouw, gemeentelijke openbare verlichting, energieproductie en de rubriek 'niet toegekend' (aardgas- en elektriciteitsverbruik dat door Fluvius niet aan een sector kan toegekend worden).

De BEI 2011 en de MEI 2018.

- Voor de nulmeting van dit gemeentelijk klimaatactieplan 2030 wordt uitgegaan van de CO₂-metingen in het referentiejaar 2011. Uit deze nulmeting (BEI) blijkt dat er in 2011 op het grondgebied van de gemeente Holsbeek in totaal 53.723 ton CO₂ werd uitgestoten. Uit de laatst beschikbare opvolgmeting (MEI) van 2018 blijkt dat de totale CO₂-uitstoot in de gemeente 49.518 ton bedraagt. Dit wil zeggen dat de totale CO₂-uitstoot op het grondgebied van de gemeente Holsbeek tussen 2011 en 2018 daalde met 7,8%.
- De autosnelweg. Voor de gemeente Holsbeek stellen we vast dat de sector 'particulier en commercieel vervoer' 54,2 % van de totale CO₂-uitstoot vertegenwoordigt. Dit cijfer is vooral te wijten aan de grote verkeersstroom over de autosnelweg E314 op het gemeentelijk grondgebied. De gemeente kan echter geen maatregelen nemen betreffende het verkeer op de snelwegen. Om deze reden werd de uitstoot ten gevolge van de snelweg niet meegenomen in dit gemeentelijk klimaatactieplan.

Rubriek 'particulier en commercieel vervoer'.	Uitstoot (ton CO ₂).
Met snelweg	29.131
Zonder snelweg	11.304
<i>Bron: VITO, 2018.</i>	

Tabel 1: De CO₂-emissies in ton voor de sector 'particulier en commercieel vervoer', met en zonder het aandeel van de E314 (2011).

- Wanneer het vervoer over de autosnelweg niet meegerekend wordt bedraagt de uitstoot op het hele grondgebied van de gemeente in 2011 35.896 ton. Uit de opvolgmeting (MEI) van 2018 blijkt dat de totale CO₂-uitstoot in de gemeente zonder rekening te houden met de autosnelweg 31.226 ton CO₂ bedraagt. Dit wil zeggen dat de totale CO₂-uitstoot op het grondgebied van de gemeente Holsbeek tussen 2011 en 2018 daalde met 14,0 %.

De gemeentelijke organisatie.

In de oorspronkelijk rapporten – zowel de BEI als de MEI – werden de cijfers voor het verbruik van gemeentebesturen zelf (gemeentelijk wagenpark en gemeentelijke gebouwen) niet afzonderlijk opgenomen. Het verbruik van de gemeentelijke gebouwen

werd meegeteld in de tertiaire sector en het verbruik van de gemeentelijke vloot in de rubriek 'particulier en commercieel vervoer'. Op basis van geactualiseerd cijfermateriaal van de netbeheerder en van eigen opvolging werden de energieverbruiken van de gemeentelijke organisatie voor het jaar 2018 in de nulmeting ingewerkt.

Rubriek.	Energieverbruik (MWh).	Uitstoot (ton CO ₂).
Gemeentelijke gebouwen	1.825	402
Openbare verlichting	620	111
Gemeentelijke vloot	262	66
<i>Bron: Fluvius en eigen opvolging.</i>		

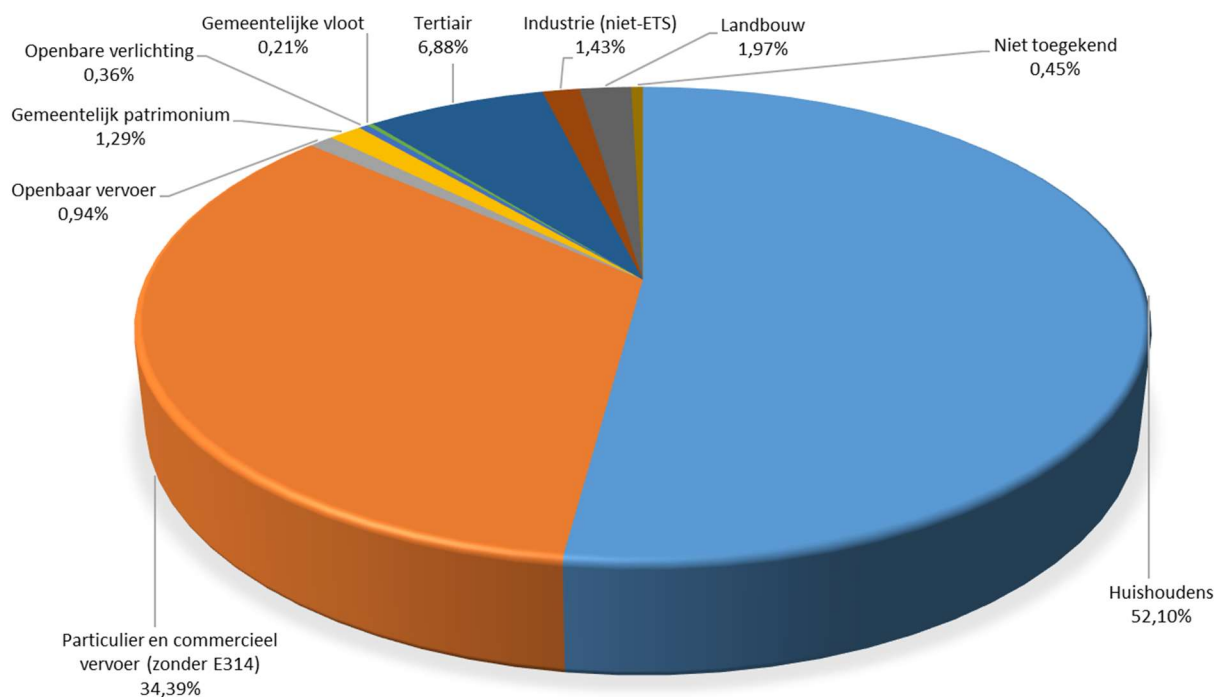
Tabel 2: De CO₂-emissies in ton per sector voor de gemeentelijke organisatie (2018).

De totale CO₂-uitstoot in 2018.

In 2018 werd in de gemeente Holsbeek in totaal 31.227 ton CO₂ uitgestoten. In tabel 3 een overzicht per sector.

Sector	Uitstoot in ton CO ₂
Huishoudens	16.269
Particulier en commercieel vervoer (zonder E314)	10.738
Openbaar vervoer	295
Gemeentelijk patrimonium	402
Openbare verlichting	111
Gemeentelijke vloot	66
Tertiair	2.147
Industrie (niet-ETS)	445
Landbouw	615
Niet toegekend	139
Totaal	31.227
<i>Bron: VITO, Fluvius, eigen opvolging, 2018.</i>	

Tabel 3: De CO₂-emissies in ton per sector in Holsbeek (2018).

Figuur 5: Aandeel CO₂-uitstoot per sector (in ton CO₂) voor het jaar 2018.

Allerlei factoren kunnen een rol spelen in de CO₂-uitstoot (het weer, aantal inwoners, aantal woningen,...). Hierdoor is het effect van een lokaal klimaatbeleid vaak pas op langere termijn zichtbaar. Dat wil echter niet zeggen dat we vandaag al geen initiatief kunnen nemen om acties te realiseren die op korte termijn een effect kunnen hebben, bijvoorbeeld het renoveren van woningen en het overschakelen op niet-fossiele energie in de huishoudens, minder de auto gebruiken en meer met de fiets rijden of te voet gaan. Het is deze CO₂-uitstoot die we de komende jaren gaan opvolgen.

Samen doen!

Met dit gemeentelijk klimaatactieplan trachten we te werken op alle sectoren die in de nulmeting aan bod komen. Uit bovenstaande metingen stellen we vast dat de grootste impact zal komen van de sectoren 'huishoudens' en 'particulier en commercieel vervoer'. In totaal vertegenwoordigen deze rubrieken 86% van de CO₂-uitstoot in de gemeente Holsbeek. Dit illustreert het belang van participatie. De gemeente alleen kan de uitstoot niet naar 0% brengen, dit moeten we samen doen.

2.3. Adaptatie: de risico- en kwetsbaarheidsanalyse.

De klimaatverandering is een feit, denk maar aan effecten die nu al zichtbaar en aantoonbaar zijn. Onze samenleving krijgt te maken met extreme weerfenomenen: hevige neerslag wisselt af met lange droge periodes.

Voorspellen hoe de klimaatverandering zich in de toekomst verderzet, is een vak apart! De mondiale klimaatvoorspellingen volgen dan ook verschillende scenario's:

- In het hoog klimaatscenario, gekenmerkt door het uitblijven van een klimaatbeleid en sterk stijgende broeikasgasemissies, wordt rekening gehouden met een stijging van de gemiddelde temperatuur op aarde tussen de 3,2 en 5,4°C tegen 2100 (t.o.v. de periode 1850 - 1900).
- Het minst extreme scenario, gekenmerkt door belangrijke reducties in de emissie van broeikasgassen, gaat uit van een stijging van de mondiale temperatuur tot 0,9 à 2,3°C in 2100.

De werkelijke klimaatverandering zal 'met hoge waarschijnlijkheid' gelegen zijn tussen beide scenario's. (Bron: MIRA Klimaatrapport 2015)

Het hoog klimaatscenario is geen optie! Daarom wordt zowel op mondiaal, Europees, Vlaams, provinciaal als regionaal niveau ingezet op het beperken van de uitstoot van broeikasgassen (mitigatie). Op 12 december 2015 ondertekenden 195 landen in Parijs een bindend mondiaal klimaatakkoord. Hierin werd afgesproken om de temperatuurstijging ruim onder de 2°C (t.o.v. de pre-industriële periode) te houden en een beperking van 1,5°C na te streven.

Maar aangezien we nu al geconfronteerd worden met de effecten van de klimaatverandering is het ook onontbeerlijk om in te zetten op het zich aanpassen aan de klimaatverandering (adaptatie). Een belangrijk aandachtspunt hierbij is dat hoe effectiever het beperken van de klimaatverandering (de mitigatie) is, des te minder aanpassing (adaptatie) nodig zal zijn!

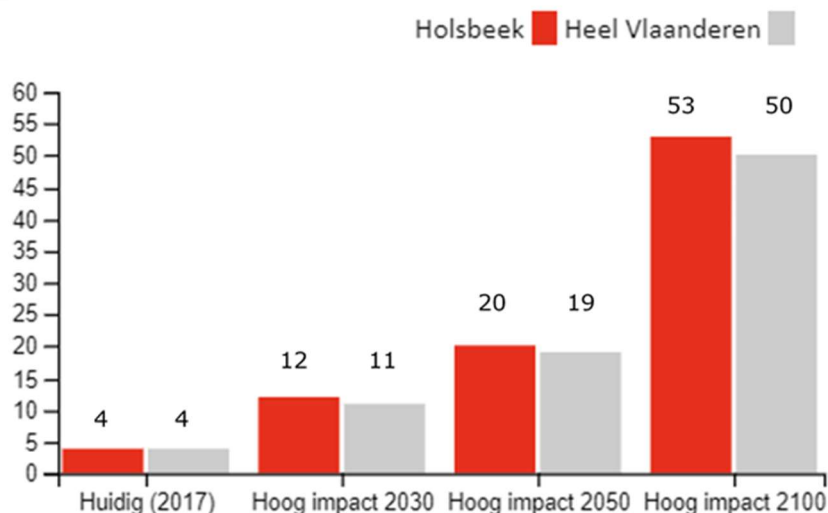
Klimatrisico's voor de gemeente.

De belangrijkste klimatrisico's met gevolgen voor de gemeente zijn **hitte, droogte, natte winters, extreme neerslag en een hogere gemiddelde jaartemperatuur.**

Hittegolven zullen vaker voorkomen, langer aanslepen en zwaarder doorwegen. Nu zijn de gezondheidseffecten nog beperkt tot sporadisch extreem warme perioden. In de (nabije) toekomst zullen er meer effecten zijn in de gemeente. Onder het niet langer uit te sluiten hoog-impactscenario kan in 2050 zelfs sprake zijn van ernstige overlast door hitte. Alle kwetsbare instellingen zoals scholen, rusthuizen en crèches krijgen dan jaarlijks te maken met beduidende hittestress.

Aantal hittegolfdagen per jaar Holsbeek

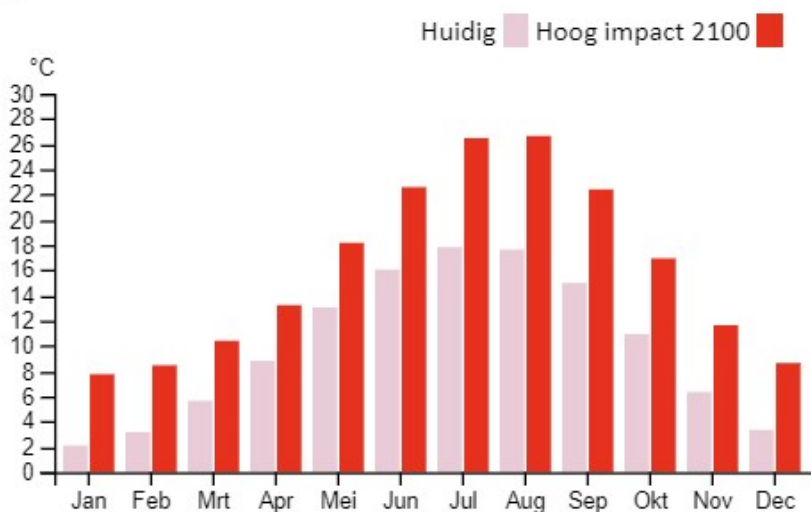

Figuur 6: Aantal hittegolfdagen per jaar.

Bron: Klimaatportaal Vlaamse Milieumaatschappij.

Gemiddelde maandtemperatuur Holsbeek

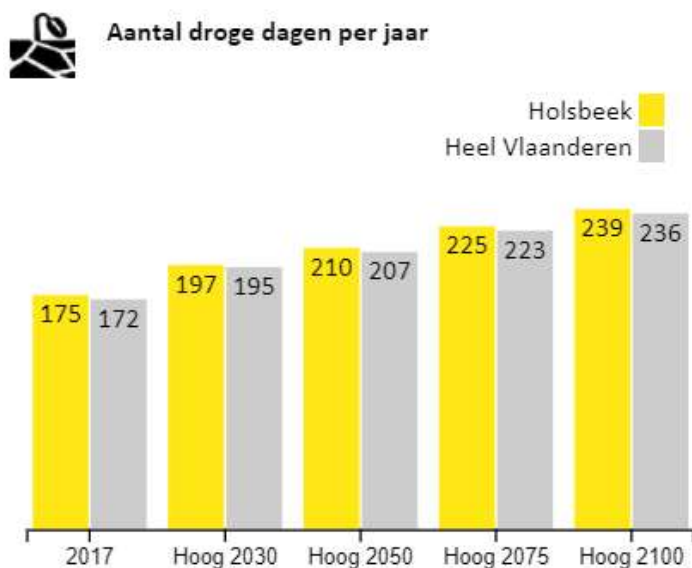

Figuur 7: Gemiddelde maandtemperatuur.

Bron: Klimaatportaal Vlaamse Milieumaatschappij.

Door klimaatverandering zullen droge periodes in de toekomst waarschijnlijk vaker voorkomen. Door minder zomerneerslag en hogere verdamping zal het cumulatief neerslagtekort tijdens het groeiseizoen (april tot september) oplopen. Een droogte zoals in 1976 of 2018 kan om de 4 à 5 jaar voorkomen. Dergelijke droogte heeft grote gevolgen voor het watersysteem: lage waterstanden in waterwegen en kanalen, droogvallende beken en poelen, lage grondwaterpeilen, een dalende waterkwaliteit,... Maar ook met een toenemende concurrentie tussen de watergebruikers (drinkwatervoorziening, industrie, landbouw, natuurbewoud en recreatie). De economische gevolgen van droogte kunnen

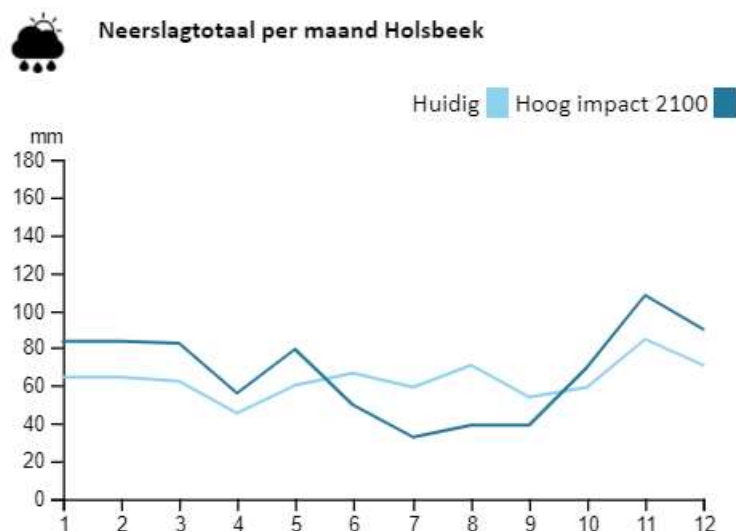
aanzienlijk hoger uitvallen dan bij de andere klimaateffecten. Voor de gevolgen van klimaatverandering rond droogte is dus in Vlaanderen extra aandacht nodig. Zuinig omgaan met water (zowel regenwater, drinkwater als grondwater...) is bijgevolg belangrijk.

Figuur 8: Aantal droge dagen per jaar.

Bron: Klimaatportaal Vlaamse Milieumaatschappij.

Door nattere winters en meer extreme neerslag kunnen er vaker overstromingen voorkomen, ook op locaties die tot nog toe niet overstroomden. Meer gebouwen en kwetsbare instellingen kunnen overstromen. We verwachten ook hogere overstromingspeilen en dus meer schade.

Figuur 9: Neerslagtotaal per maand.

Bron: Klimaatportaal Vlaamse Milieumaatschappij.

De verschillende klimaatrisico's staan niet los van elkaar, maar versterken elkaar soms. Zo verhoogt bij hitte de vraag naar water, wat bij een periode van droogte voor extra belasting zorgt. Extreme neerslag na een zeer droge periode zorgt er dan weer voor dat het water moeilijker weg kan en de kans op overstromingen toeneemt.

Naast de klimaatverandering spelen ook andere factoren een rol in hoe groot de gevolgen zullen zijn. Belangrijke kwetsbaarheden voor de gemeente zijn:

- de risicogroep ouderen neemt toe.
- de reeds aanwezige luchtverontreiniging wordt negatief beïnvloed door hitte, droogte en minder wind.
- de waterbeschikbaarheid daalt verder door de droogte.
- de aanwezige (en nog steeds toenemende) verharding, heeft een negatieve impact op de gevolgen van hitte, droogte en wateroverlast.
- erosiegevoelige gebieden veroorzaken mogelijk meer schade door de stijging van extreme neerslag.
- het risico op brandgevaar (bos, natuur, berm en akkers) neemt toe ten gevolge van hitte en droogte.

Hoe groot de gevolgen zullen zijn, is afhankelijk van het klimaatbeleid dat we voeren om de CO₂-uitstoot te verminderen (mitigatie) en hoe goed we ons voorbereiden op de verwachte effecten (adaptatie).

<i>Risico</i>	<i>Kwetsbaarheden en mogelijke gevolgen</i>
<i>Hitte en drogere zomers</i>	- <i>droogte en waterschaarste</i> - <i>tekort aan drinkwater</i> - <i>schade aan natuur en biodiversiteit</i> - <i>schade landbouw (o.a. opbrengstverliezen)</i> - <i>brandgevaar</i> - <i>slechtere waterkwaliteit</i>
<i>Nattere winters en extreme neerslag</i>	- <i>meer (en grotere) overstromingen</i> - <i>erosie</i> - <i>schade aan gebouwen en infrastructuur</i> - <i>economische effecten</i>
<i>Gezondheid</i>	- <i>hittegolven</i> - <i>smog</i> - <i>hooikoorts en andere allergieën</i> - <i>enz.</i>

Tabel 4: Risico's, kwetsbaarheden en mogelijke gevolgen in de gemeente.

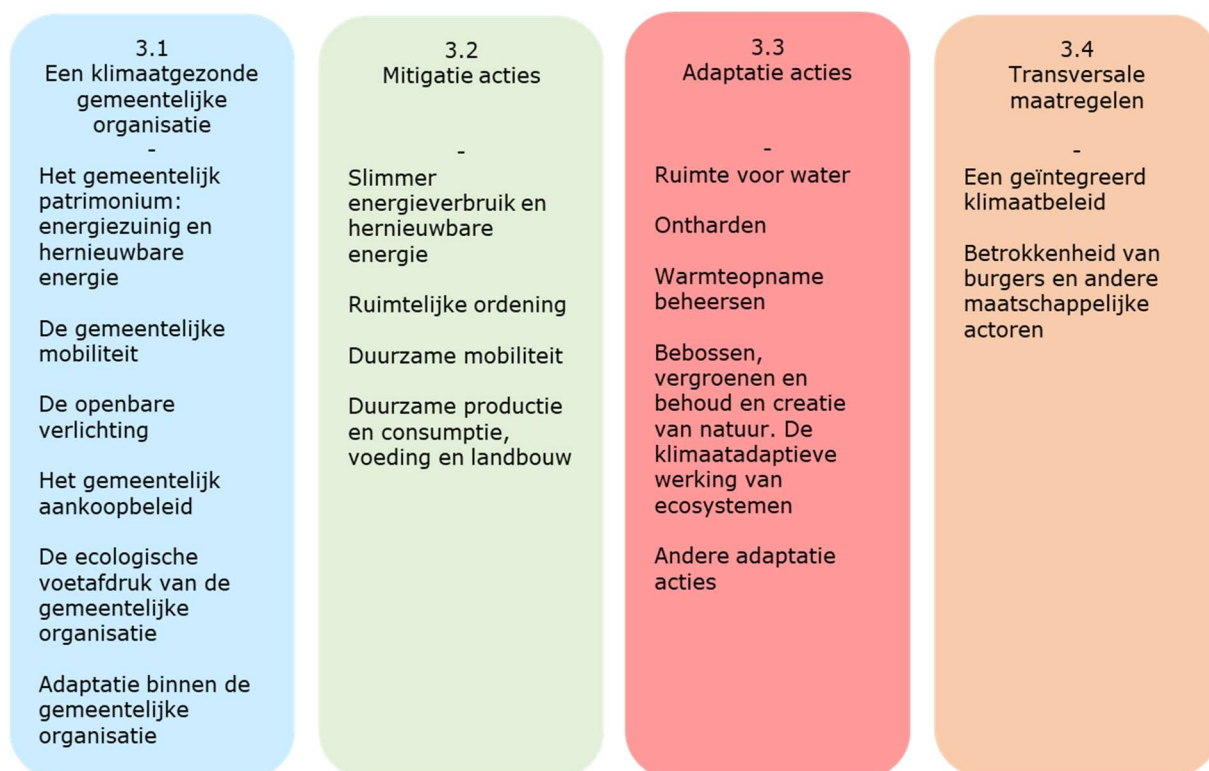
3. HET GEMEENTELIJK KLIMAATACTIEPLAN (KAP).

Dit deel van het gemeentelijk klimaatactieplan omvat een overzicht van alle maatregelen en acties om de klimaatdoelstellingen (zie 1.2) te realiseren. Er zijn 4 verschillende hoofdstukken.

Hoofdstuk 3.1 omvat de maatregelen en acties betreffende de gemeentelijke organisatie en het gemeentelijke patrimonium. Deze maatregelen zijn volledig in handen van de gemeentelijke organisatie.

Hoofdstuk 3.2 en 3.3 lijsten alle maatregelen en acties die niet van toepassing zijn op de gemeentelijke organisatie maar op de inwoners, de verenigingen, bedrijven, landbouw en het hele grondgebied Holsbeek. Het engagement van de gemeentelijke organisatie stopt niet bij de eigen organisatie maar betreft het hele grondgebied. De gemeente wil tevens het juiste kader creëren en alle relevante actoren stimuleren om actie te ondernemen voor een klimaatneutrale gemeente. De klimaatdoelstellingen kunnen we enkel samen realiseren.

Hoofdstuk 3.4 bevat de transversale acties die voor de 3 vorige hoofdstukken gelden en doorheen de tijd aandacht blijven vragen.

Leeswijzer.Starttermijn.

Bij elke actie uit dit klimaatactieplan wordt een starttermijn vermeld:

- *Lopende: de actie is reeds opgestart of in uitvoering.*
- *KT = korte termijn: de actie wordt opgestart en/of uitgevoerd in 2021.*
- *MT = middellange termijn: de actie wordt opgestart en/of uitgevoerd in de periode 2022 – 2025.*
- *LT = lange termijn: de actie wordt uitgevoerd in de periode 2026 – 2050.*

In het traject naar klimaatneutraliteit in 2050 is het jaar 2030 een kritisch punt, een kantelpunt naar investeringen toe. We weten vandaag nog niet hoe technologieën zich verder gaan ontwikkelen en wat het effect hiervan kan zijn op de energietransitie. Evenmin weten we vandaag welk effect de adaptieve maatregelen (mondiaal en lokaal) gaan hebben op de klimaatverandering. Het KAP is dan ook een dynamisch rapport en de acties op lange termijn zullen zich nog concretiseren de komende jaren.

3.1. Een klimaatgezonde gemeentelijke organisatie.

Om aan de vooropgestelde doelstellingen te voldoen, wil de gemeente Holsbeek als organisatie inzetten op de volgende maatregelen: een energiezuinig patrimonium met gebruik van hernieuwbare energie, duurzame milieuvriendelijke mobiliteit (dienstreizen, wagenpark, woon-werkverkeer), een duurzaam aankoopbeleid, energiezuinige openbare verlichting en klimaatadaptieve maatregelen. De gemeentelijke organisatie wil haar ecologische voetafdruk verkleinen op weg naar een klimaatgezonde organisatie.

In 2030 is de gemeente in haar eigen werking een voorbeeldige klimaatgemeente. De gemeentelijke werking springt zuinig om met energie, water en grondstoffen en produceert voor een aanzienlijk gedeelte haar energie uit hernieuwbare bronnen. Zowel op vlak van gebouwen, openbare verlichting, wagenpark, aankoop- en aanbestedingsbeleid, organisatie van evenementen als gedrag van het personeel geeft de gemeente het goede voorbeeld aan de inwoners, bedrijven en organisaties op haar grondgebied: de gemeente geeft het voorbeeld, neemt duidelijke maatregelen en stimuleert also haar inwoners om zelf actie te ondernemen.

De personeelsleden van het lokaal bestuur zijn zich bewust van de impact van hun gedrag op het klimaat en doen inspanningen om deze impact zo klein mogelijk te houden. In zijn verplaatsingsgedrag hanteert het personeel het STOP-principe. Het gemeentelijk wagenpark evolueert volledig naar milieuvriendelijke voertuigen die rijden op schone brandstof. Bij het ontwerpen en bouwen van de gemeentelijke gebouwen wordt er van in de ontwerpfase rekening gehouden met energie- en milieucriteria. De nieuwe gebouwen voldoen aan de BEN-standaard. Bestaande gebouwen worden aangepast met nieuwe technieken en materialen. Alle gebouwen worden energiezuinig beheerd en de verbruiken worden permanent gemonitord.

De gemeente koopt duurzaam in, dat wil zeggen dat de aankopen en aanbestedingen die de gemeente doet, structureel worden afgetoetst aan ecologische criteria. De door de gemeente georganiseerde evenementen hebben een zo klein mogelijke voetafdruk. De openbare verlichting wordt geoptimaliseerd, zowel naar energie efficiëntie, als naar slimme aansturingen.

- 3.1.1. Het gemeentelijk patrimonium: energiezuinig en hernieuwbare energie.
- 3.1.2. De gemeentelijke mobiliteit.
- 3.1.3. De openbare verlichting.
- 3.1.4. Het gemeentelijk aankoopbeleid.
- 3.1.5. De ecologische voetafdruk van de gemeentelijke organisatie.
- 3.1.6. Adaptatie binnen de gemeentelijke organisatie.

Leeswijzer.

Starttermijn.

Bij elke actie uit dit klimaatactieplan wordt een starttermijn vermeld:

- *Lopende: de actie is reeds opgestart of in uitvoering.*
- *KT = korte termijn: de actie wordt opgestart en/of uitgevoerd in 2021.*
- *MT = middellange termijn: de actie wordt opgestart en/of uitgevoerd in de periode 2022 – 2025.*
- *LT = lange termijn: de actie wordt uitgevoerd in de periode 2026 – 2050.*

3.1.1. Het gemeentelijk patrimonium: energiezuinig en hernieuwbare energie.

De gebouwensector biedt een groot potentieel voor het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen, enerzijds door het beperken van de energievraag en anderzijds door het toepassen van de geschikte technologieën.

De Europese richtlijn 'Energieprestatie van gebouwen' legt de Europese lidstaten op dat tegen 2021 alle nieuwe gebouwen bijna-energie neutraal moeten zijn. Voor overheidsgebouwen geldt deze verplichting al vanaf 2019. De gemeenten zullen dus vanaf 2019 voor elke nieuwbouw moeten voldoen aan de BEN-normen.

Daarnaast zal de gemeente ook voor duurzaam bouwen kiezen waarbij de milieu- en gezondheidseffecten over de volledige levensduur van het bouwproject tot een minimum worden beperkt (duurzaam materiaalgebruik, efficiënt ruimtegebruik, rationeel energiegebruik, goede waterhuishouding, zuid georiënteerd, luchtdichte afwerking, ...).

Ook bij renovaties van gemeentelijk patrimonium moet worden gestreefd naar energieneutraliteit. Slecht geïsoleerde en inefficiënt verwarmde gebouwen verbruiken immers aanzienlijke hoeveelheden energie. Om dit aan te pakken zijn grondige en grootschalige energierenovaties en investeringen in groene warmte (d.m.v. warmtepompen, zonneboilers en warmtenetten) nodig.

De vervanging van verwarmingssystemen op fossiele brandstoffen door milieuvriendelijke verwarmingssystemen zal de uiteindelijke energievraag in de gebouwensector aanzienlijk verminderen. In het energiepact wordt vooropgesteld dat op lange termijn het aandeel fossiele energie stelselmatig afneemt, om volledig te verdwijnen in 2050, zodat er alleen nog gas en elektriciteit van duurzame oorsprong in het systeem aanwezig is. De doelstelling is om in 2050 de gebouwen niet meer te verwarmen met behulp van fossiele brandstoffen maar door gebruik te maken van hernieuwbare en koolstofarme technologieën. 2030 is in deze een kantelmoment: bij het plaatsen van nieuwe installaties wordt er vanaf dan geen beroep meer gedaan op fossiele brandstoffen.

Het energiezuiniger maken van het gemeentelijk patrimonium is een belangrijke actie in de uitvoering van dit klimaatactieplan. Zo draagt het lokaal bestuur bij tot de reductie van de klimaatbelastende uitstoot op het gemeentelijk grondgebied. De gemeente zet dan ook maximaal in op rationeel energiegebruik en duurzaam (ver)bouwen in al de gebouwen van haar patrimonium. Energieneutraliteit moet daarbij worden nagestreefd, met een maximale inpassing van hernieuwbare en duurzame energietechnieken.

De afgelopen jaren heeft de gemeente Holsbeek al initiatieven genomen. Deze aanpak zal verdergezet worden:

- De water- en energieverbruiken van de gemeentelijke gebouwen worden bijgehouden in een energieboekhouding van Fluvius.
- Op regelmatige basis gebeurt er een preventief onderhoud van technieken in de gebouwen.
- De gemeente gaat verder in op de ESCO-werking van de netbeheerder.
- Bij kleine verbouwingen worden er steeds de basis REG-maatregelen toegepast.
- De gemeentelijke basisschool Het Anker neemt een volledig nieuw BEN-gebouw in gebruik.
- De gemeente heeft een contract voor 100% groene elektriciteit voor alle gemeentegebouwen, openbare verlichting en aangesloten kerkfabrieken.

Voor het thema 'het gemeentelijk patrimonium: energiezuinig en hernieuwbare energie' wil de gemeente Holsbeek de klimaatdoelstellingen realiseren door in te zetten op de volgende maatregelen en acties:

Maatregel 1 - Inzetten op monitoring en een planmatige aanpak.	Start
Verbeteren van de kennis van het gemeentelijk patrimonium door op regelmatige basis te rapporteren over de water- en energieverbruiken van de gemeentelijke gebouwen.	LOPENDE
Een energieverantwoordelijke aanstellen voor het gemeentelijk patrimonium. Op basis van een globaal plan van aanpak, opgemaakt in samenwerking met de dienst infrastructuur, kan vervolgens een energiestrategie (energie-efficiëntie, hernieuwbare energie) voor de volgende jaren opgesteld worden.	KT
Maatregel 2 - Energiebesparend onderhoud van het gemeentelijk patrimonium.	Start
De conditie van de gebouwen bewaken en een meerjarenplan voor onderhoud opmaken.	LOPENDE
Regelmatig de regelingen van de technieken nakijken.	LOPENDE
Aandacht voor preventief onderhoud en niet enkel curatief onderhoud.	LOPENDE
De samenwerking tussen de diensten infrastructuur van het OCMW en de gemeente verder uitbouwen en duidelijke afspraken maken over wie welke taken en verantwoordelijkheden op zich neemt voor het sociaal patrimonium in eigendom van het lokaal bestuur.	LOPENDE
Maatregel 3 - Doorgedreven renovatie van gemeentelijke gebouwen.	Start
Waterbesparende maatregelen invoeren in de bestaande gebouwen.	LOPENDE

Verhogen van de energie-efficiëntie en beperken van energieverlies van infrastructuur (isolatie, HVAC, daglicht, zongerichte oriëntatie, relighting, ...).	MT
Op korte termijn worden er o.a. volgende werken uitgevoerd: aanpassingswerken aan het gemeentehuis (dakisolatie, plaatsen zonnepanelen, relighting) en het OCMW-gebouw (zonnescreeën) in functie van een aangename werkomgeving en de klimaatdoelstellingen.	KT
Energiezuiniger maken van het sociaal patrimonium (isoleren, overschakelen naar meer energiezuinige verwarmingsketel, ...).	MT
Op korte termijn stellen we een actieplan op voor het renoveren en energiezuiniger maken van de sociale woningen in de Sint-Lambertusstraat en de Pleinstraat. Dit is niet alleen belangrijk voor het behalen van de klimaatdoelstellingen, maar op deze manier zijn er ook minder nodeloze energie-uitgaven voor de bewoners.	KT
Realiseren van doorgedreven (passief of bijna-energie neutraal) renovatie in gemeentelijke gebouwen. Via het opgemaakt plan van aanpak worden de gebouwrenovaties gepland.	MT/LT
Maatregel 4 - Energiezuinige nieuwbouw van gemeentelijk patrimonium.	Start
Bij nieuwbouw rekening houden met passief of BEN-normen zoals voorzien in de wetgeving. Bijvoorbeeld de nieuwe gemeentelijke basisschool Het Anker.	LOPENDE
Maatregel 5 - Stimuleren van rationeel energie- en waterverbruik in gemeentelijke gebouwen.	Start
Organiseren van sensibiliserende acties voor personeel.	KT
Organiseren van sensibiliserende acties voor bezoekers/gebruikers gemeentelijk patrimonium.	MT
Opnemen van afspraken rond rationeel energie- en waterverbruik en klimaatvriendelijk gedrag in het huurcontract bij de verhuur van gemeentelijke accommodaties.	MT
Maatregel 6 - Inzetten op hernieuwbare energie.	Start
PV-panelen en zonnecollectoren voorzien waar het interessant is. Bij dakrenovaties (bijv. gemeentehuis) en nieuwbouw (bijv. school Het Anker) investeert de gemeente in HE, o.a. zonnepanelen.	LOPENDE
Bij renovaties en nieuwbouwprojecten wordt steeds onderzocht of er HE-alternatieven haalbaar zijn.	KT
De resterende verwarmingsinstallaties op stookolie worden overgeschakeld op aardgas. Deze nieuwe aardgasketels zijn zuiniger en milieuvriendelijker.	KT
Vanaf 2030 worden aardgasketels vervangen door duurzamere alternatieven (bijv. warmtepompen, ...).	LT

3.1.2. De gemeentelijke mobiliteit.

De gemeente Holsbeek heeft een belangrijke voorbeeldfunctie naar haar inwoners, bedrijven en organisaties op haar grondgebied. De gemeente moet als trekker tonen hoe het de CO₂-uitstoot kan verminderen. De mobiliteit van de gemeentelijke ambtenaren moet

verduurzamen door het wagen- en machinepark te optimaliseren, het aantal voertuigkilometers te verminderen en door een verbetering van de milieukeurmerken van de vloot, het machinepark en de gebruikte brandstoffen. Het aankoopbeleid speelt hierin een belangrijke rol.

Daarnaast is het belangrijk om het fietsverkeer en openbaar vervoer voor woon-werkverkeer en dienstverplaatsingen te stimuleren.

De afgelopen jaren heeft de gemeente Holsbeek al initiatieven genomen. Deze aanpak zal verdergezet worden:

- Vernieuwingsprogramma van het wagen- en machinepark waarbij gefocust wordt op energie-efficiëntie en weinig uitstoot: aankoop van vracht- en bestelwagens, een veegwagen, een terreinwagen, ...
- Het klein materieel (heggenscharen, bosmaaiers, ...) wordt systematisch vervangen door toestellen met een elektromotor (accu).
- Er wordt een fietsvergoeding voor personeelsleden voorzien.

Voor het thema 'gemeentelijke mobiliteit' wil de gemeente Holsbeek de klimaatdoelstellingen realiseren door verder in te zetten op de volgende maatregelen en acties:

Maatregel 1 - Stimuleren en faciliteren van een duurzaam verplaatsingsgedrag in het kader van woon-werkverkeer en dienstverplaatsingen van het personeel.	Start
Stimuleren van het personeel voor duurzaam woon-werkverkeer door o.a. een deels terugbetaald abonnement voor openbaar vervoer, een fietsvergoeding en het organiseren van sensibiliserende acties.	LOPENDE
Stimuleren van duurzame dienstverplaatsingen van het personeel door o.a. het voorzien van (elektrische) dienstfietsen.	MT
Onderzoeken of het mogelijk is om de huisbezoeken (gezinszorg/thuiszorg) efficiënter in te plannen zodat er minder verplaatsingen nodig zijn.	KT
Maatregel 2 - Realiseren van een klimaatvriendelijker gemeentelijk wagenpark.	Start
Bij de aankoop van nieuwe voertuigen en machines wordt steeds gekozen voor de meest milieuvriendelijke opties die werden vastgelegd in de gunningscriteria (bijv. het hanteren van de meest strenge Euronorm). Indien het technisch mogelijk is wordt gekozen voor elektrische en/of hybride dienst- en bestelwagens.	LOPENDE
Herkenbaar maken van de milieuvriendelijke dienstvoertuigen (vermelden van de Ecoscore).	MT
Het wagen-, voertuigen- en machinepark rationaliseren en vernieuwen met het oog op een betere werking, minder uitstoot en onderhoudskosten. Hiervoor werd reeds een volledige geactualiseerde inventaris met bijhorende planning (preventief en systematisch onderhoud, vervanging) opgemaakt.	LOPENDE

3.1.3. De openbare verlichting.

De transitie naar een slim aangestuurde, energiezuinige openbare verlichting biedt heel wat potentieel voor een reductie van de CO₂-uitstoot van de gemeente. Hierbij is er nood aan het opstellen van investeringsprogramma's voor de aanleg van slim gestuurde energiezuinige openbare verlichting. Voor lokale besturen kan dit tevens een serieuze financiële besparing op jaarbasis opleveren. Daarnaast moet bij de vervangingsprogramma's de optie bekeken worden om op bepaalde plaatsen de verlichting te doven of te dimmen, en dit in overleg met de bewoners.

De netbeheerder Fluvius verzorgt de openbare verlichting in de gemeente Holsbeek. De gemeente bepaalt waar er verlichting komt en kan hiervoor kiezen uit een standaardcatalogus. Een voorbereidende studie, de uitvoering en het onderhoud gebeuren door de netbeheerder. De netbeheerder volgt zeer nauw de nieuwe evoluties en de reglementering in de lichtwereld op. Prioriteiten zijn het doven en het dimmen van de lichten en de nieuwe mogelijkheden met betrekking tot ledlampen/-armaturen.

De afgelopen jaren heeft de gemeente Holsbeek al initiatieven genomen. Deze aanpak zal verdergezet worden:

- De gemeente werkt samen met de netbeheerder Fluvius om verouderde lichtinfrastructuur te vervangen door energiezuinige verlichting.
- De gemeente overlegt met de netbeheerder voor de opmaak van een plan, waarbij de verouderde straatverlichting op cabine- en niet op straatniveau vervangen wordt.
- De gemeente heeft de nodige aandacht voor energiezuinige en lichthinderbepenkende verlichting van kerken en monumenten.

Voor het thema 'openbare verlichting' wil de gemeente Holsbeek de klimaatdoelstellingen realiseren door in te zetten op de volgende maatregelen en acties:

Maatregel 1 - Inzetten op energiezuinige verlichting en de mogelijkheden tot doven en dimmen.	Start
In samenwerking met de netbeheerder een masterplan openbare verlichting opmaken (aanpassen lampen, regime en aanwezigheidsdetectie, digitalisering en dynamische aansturingmogelijkheden).	KT
Zorgen voor een versnelde invoer van ledverlichting in straten met verouderde lichtpunten.	LOPENDE
Voorzien van slim aangestuurde openbare ledverlichting bij de (her)aanleg van nieuwe straten.	LOPENDE
Zorgen voor energiezuinige en lichthinderbepenkende verlichting van monumenten.	MT
Maatregel 2 - Sensibiliseren rond verlichting en lichthinder.	Start
Communiceren naar en betrekken van de inwoners bij aanpassingen aan de verlichting.	MT
Inwoners sensibiliseren rond verlichting en lichthinder.	MT

3.1.4. Het gemeentelijk aankoopbeleid.

De gemeente heeft ook op het vlak van haar aankoopbeleid een voorbeeldfunctie te vervullen. Door zelf een duurzaam aankoopbeleid te voeren, kan de gemeente het goede voorbeeld geven aan bedrijven en burgers en hen zo stimuleren tot meer duurzame productie en consumptie. Bovendien vaart het imago van de gemeente hier goed bij.

Aandacht voor duurzame overheidsopdrachten is een mooi voorbeeld om op alle diensten rekening te houden met duurzaamheid. Het aankoopbeleid is iets dat iedere dienst binnen de gemeente aangaat en is bijgevolg ook een mooie opstap om iedereen bij het duurzaamheidsbeleid van de gemeente te betrekken en zijn verantwoordelijkheid hierin te geven.

Een veelvoorkomende gedachte is dat duurzame aankopen duurder zijn. Uit diverse studies en praktijkervaringen blijkt dat dit eerder gebaseerd is op perceptie dan op feiten. De aankoopprijs van een duurzaam product kan inderdaad hoger liggen, maar de totale kosten kunnen over de gehele levensduur goedkoper zijn (vb. energie-efficiënte toestellen). Er kan dus effectief geld bespaard worden! Dit moet echter op lange termijn worden bekeken. Door op een verstandige manier opdrachten te plaatsen, kunnen overheden grondstoffen en energie besparen, afval en verontreiniging verminderen en duurzame gedragspatronen bevorderen.

In het Vlaams plan overheidsopdrachten wordt de term duurzame overheidsopdrachten als volgt omschreven: "Duurzame overheidsopdrachten is de benadering waarbij publieke overheden milieu-, sociale- en economische criteria integreren in alle fases van hun aankoopproces van leveringen, werken en diensten, en dus de verspreiding van milieubesparende technologieën, sociale innovatie en de ontwikkeling van milieu-, socio- en ethisch verantwoorde producten en diensten bevorderen, door het zoeken naar oplossingen die de minste impact op het milieu hebben gedurende hun volledige levenscyclus en sociaal en ethisch verantwoord zijn".

Duurzame overheidsopdrachten gebeuren dus niet alleen op kostenefficiënte basis, maar ook vanuit ecologische en sociale overwegingen. Bij duurzame overheidsopdrachten wordt er rekening gehouden met de drie pijlers van duurzame ontwikkeling:

- Economisch: niet alleen rekening houden met de kostprijs van een product, dienst of werk, maar ook met de gehele kost van de levenscyclus, een strategisch doordacht aankoopbeleid met meer behoeftenanalyse vooraf, kennis van de markt en dialoog met leveranciers, ...
- Sociaal: aanmoedigen van sociale tewerkstelling, eerlijke handel (vb. Fairtrade), goede arbeidsomstandigheden, ...
- Ecologisch: het milieu beschermen door vervuiling te voorkomen of te beperken, de natuurlijke rijkdommen niet uit te putten, ...

Om aan de klimaatdoelstellingen te voldoen is het nodig dat het lineair aankoopbeleid evolueert naar een circulair model. Circulair aankopen is immers een belangrijke hefboom in de transitie naar een circulaire economie. Door circulaire keuzes te maken in het

aankoopproces wordt de markt voor circulaire producten en diensten gestimuleerd. Circulaire economie wordt een nieuwe pijler, naast de ecologische en de sociale. Vroeger werd circulair meegenomen onder ecologisch, onder afval en materialenefficiëntie, nu is het een echte pijler.'

Als een bestuur tegen 2050 CO₂-neutraal wil zijn, dan kan het dat via zijn aankoopbeleid helpen realiseren.

De gemeente Holsbeek houdt in haar aankoopbeleid reeds rekening met milieu en duurzaamheid. Dat wil zeggen dat de aankopen en aanbestedingen die de gemeente doet, structureel worden afgetoetst aan ecologische en circulaire criteria:

- Opname van milieu- en duurzaamheidscriteria in bestekken en raamovereenkomsten voor de aankoop van producten, materialen, diensten, ...
- Aankopen van duurzaam papier.
- Via een collegebeslissing werden criteria vastgelegd voor o.a. de aankoop en het gebruik van natuurferven, vernissen en 'schone kleren'.
- Er wordt voor 100% groene stroom aangekocht.
- Er worden enkel energiezuinige toestellen aangekocht.
- Holsbeek is een Fairtradegemeente.
- Bij wegeniswerken wordt er maximaal ingezet op recyclen van materialen.
- Aankoop van duurzaam geëxploiteerd hout.
- Toepassen van strenge milieunormen bij de aankoop van voertuigen.
- Aandacht voor de lokale handelaars bij overheidsopdrachten.

Voor het thema 'aankoopbeleid' wil de gemeente Holsbeek de klimaatdoelstellingen realiseren door het bestaande aankoopbeleid verder te zetten en te intensifiëren door volgende maatregelen en acties:

Maatregel 1 - Inzetten op een duurzaam en circulair aankoopbeleid van de gemeente.	Start
Hanteren van circulaire voorrangsregels bij openbare aanbestedingen om de circulaire economie te versterken. Belangrijke criteria hierbij zijn de mate van hergebruik en reparatie, herstelbaarheid en recycleerbaarheid en gerecycleerde onderdelen.	KT
Hanteren van labels en milieu- en duurzaamheidscriteria in bestekken en raamovereenkomsten voor de aankoop van producten, materialen en diensten.	KT
Gebruiken van duurzaam geëxploiteerd hout, duurzaam en circulair kantoomateriaal, duurzame schoonmaakmiddelen, ...	LOPENDE
Aanbieden van duurzame voeding (streekeigen, bio, lokaal, vegetarisch,...) in de gemeentelijke gebouwen en bij evenementen.	KT
Aankoop van energiezuinige elektrische apparaten (IT, drankautomaten, vaatwasser, diepvriezer, ...) voor gemeentelijke gebouwen.	LOPENDE
Bij het klein materieel wordt, daar waar het technisch haalbaar is, overgeschakeld op elektromotoren (heggenscharen op accu, bladblazers, ...).	KT

Holsbeek is een Fairtradegemeente. In het gemeenschapscentrum, de cafetaria van de Sportschuur, in het gemeentelijk onderwijs en bij onze verenigingen bepleiten we het gebruik van Fairtradeproducten. Met het Fairtradelabel draagt de gemeente de belangstelling voor de derde wereld uit naar scholen, verenigingen en inwoners.	LOPENDE
In haar werking en aankoopbeleid bewaakt de gemeente de naleving van de principes van de Fairtrade-resolutie. Het lokaal bestuur staat voor een duurzaam en sociaal aankoopbeleid voor haar diensten (gebruik Fairtrade-producten, 'schone kleren' voor de arbeiders...)	LOPENDE
In het aankoopbeleid van het lokaal bestuur schrijven we lokale handelaars maximaal aan bij overheidsopdrachten.	LOPENDE

3.1.5. De ecologische voetafdruk van de gemeentelijke organisatie.

Onze planeet heeft grenzen en kan niet groeien. Haar natuurlijke rijkdommen zijn beperkt. Als we niet méér willen verbruiken dan wat de aarde jaarlijks produceert aan natuurlijke rijkdommen (bossen, visgebieden, rivieren, bouwland enz.), wordt het hoog tijd om te kiezen voor een duurzame levensstijl, met een kleine ecologisch voetafdruk. Onze voetafdruk kunnen we verkleinen door middel van de juiste technologie en een aangepast gedrag.

Ook als gemeentelijke organisatie moet er voldoende aandacht zijn om de ecologische voetafdruk van de eigen werking te verlagen. Naast een aangepast beleid (ecologisch groenbeheer, duurzaam aankoopbeleid, enz.) moet er ook ingezet worden op een gedragswijziging bij de gemeentelijke administratie (diensten en medewerkers) en het bestuur.

De afgelopen jaren heeft de gemeente Holsbeek al initiatieven genomen. Deze aanpak zal verdergezet worden:

- Gebruik van milieuvriendelijke schoonmaakproducten.
- Pesticidenvrij beheer van het openbaar domein.
- Aandacht voor labels zoals FSC (hout) en COPRO (steenpuin).

Om haar ecologische voetafdruk te verkleinen wil de gemeente Holsbeek als organisatie inzetten op de volgende maatregelen en acties:

Maatregel 1 - Holsbeek verkleint de ecologische voetafdruk van haar eigen werking.	Start
Inzetten op gedragswijziging: vermindering papierverbruik, vermindering gebruik flessenwater, ecologisch groenbeheer, duurzaam aankoopbeleid, ...	KT
Het lokaal bestuur zoekt in zijn dienstverlening en in zijn eigen werking alternatieven voor wegwerpmateriaal (evenementen, recipiënten warme maaltijden OCMW, herbruikbare bekertjes).	MT
Het poetsen van de openbare gebouwen gebeurt met milieuvriendelijke poetsproducten.	LOPENDE

Het openbaar patrimonium wordt asbestvrij gemaakt: de asbestinventarissen worden hiertoe afgewerkt.	LOPENDE
Er wordt een duurzaamheidscharter opgemaakt om evenementen op een duurzame wijze organiseren, zoals aandacht voor herbruikbare bekertjes, zo weinig mogelijk afval, foodcaterers uitnodigen die aandacht hebben voor duurzaamheid en lokale producten.	MT
Per dienst worden alle activiteiten in kaart gebracht die gedigitaliseerd kunnen worden. Deze digitalisering kan zowel de eigen werking als de dienstverlening naar de burger op een efficiëntere en duurzamere manier laten verlopen (o.a. papierbesparing).	MT

3.1.6. Adaptatie binnen de gemeentelijke organisatie.

Het klimaat verandert. Er komen vaker hevige regenbuien voor. Er zijn meer hittegolven en langere droge periodes. Deze verandering komt door de grote hoeveelheid broeikasgassen die de mens sinds de industriële revolutie uitstoot. Enerzijds moeten we trachten deze klimaatverandering te beperken door de emissies van broeikasgassen te verminderen of te voorkomen (mitigatie), anderzijds is ondanks de vele goede initiatieven op het vlak van mitigatie het niveau van de uitstoot van broeikasgassen al zo hoog dat sommige gevolgen van klimaatverandering reeds een feit zijn. Daarom zal er ook moeten worden ingezet op klimaatadaptatie, het aanpassen aan de onvermijdelijke gevolgen van klimaatverandering.

Als gemeente kunnen er maatregelen genomen worden om deze klimaatveranderingen op haar grondgebied en voor haar inwoners te beperken. Hierover meer in het hoofdstuk 3.3.

Toch is het nuttig om hier onder het hoofdstuk 'gemeentelijke organisatie' enkele concrete maatregelen aan te halen die de gemeente kan nemen om zelf als organisatie de onaangename gevolgen van de klimaatverandering te milderen.

De afgelopen jaren heeft de gemeente Holsbeek al initiatieven genomen. Deze aanpak zal verdergezet worden:

- Verhitting van gebouwen tegengaan zonder kunstmatige koeling: gemeentehuis (zonnescrims, natuurlijke verluchting onder glaskoepel), in de scholen (gordijnen, isolatie), de Sportschuur (isolatie, dakextractoren).
- Opvang en hergebruik van regenwater in gemeentelijke gebouwen: gemeentehuis, bibliotheek en de Sportschuur.
- Aanleg van een groendak op de nieuwe school Het Anker.

De gemeente Holsbeek wil als organisatie de doelstellingen uit dit klimaatplan realiseren door in te zetten op de volgende maatregelen en acties:

Ruimte voor water.	
Maatregel 1 - Hemelwater opvangen en hergebruiken.	Start
Aanleggen van een regenwaterput bij gemeentelijke renovatieprojecten en hergebruik van hemelwater in gemeentelijke gebouwen. Bijvoorbeeld het Buurthuis, de Sportschuur, gemeentelijke basisschool De Gobbel. Ook op de begraafplaatsen wordt er regenwateropvang voorzien.	LOPENDE
Afkoppelen van regen- en afvalwater in alle gemeentelijke en OCMW-gebouwen.	LOPENDE
Maatregel 2 - Inzetten op waterbewust bouwen.	Start
'Klimaatbestendig ontwerp' inbouwen in de ontwerpfase voor de nieuwe aanleg van wegenissen, pleinen, bedrijventerreinen en verkavelingen en bij de vervanging van bestaande infrastructuur.	KT
Ontharden.	
Maatregel 1 - Verharding van de infrastructuur beperken.	Start
Bij alle gemeentelijke projecten vooraf kritisch bekijken om zoveel als mogelijk verharding van het oppervlak te vermijden, de oppervlakten niet groter te maken dan strikt noodzakelijk en daar waar mogelijk te kiezen voor halfverharding.	KT
Kiezen voor waterdoorlatende of waterpasserende verhardingsmaterialen (via opname van voorwaarden bij de opmaak van bestekken).	KT
Warmteopname beheersen.	
Maatregel 1 - Kiezen voor bouwmaterialen en verharding met hoge reflectie/lage warmteabsorptie.	Start
Bij de bouw/renovatie van gemeentelijk patrimonium kiezen voor bouwmaterialen met hoge reflectie/lage warmteabsorptie.	KT
Bebossen, vergroenen, behoud en creatie van natuur. De klimaatadaptieve werking van ecosystemen.	
Maatregel 1 - Inventariseren van bestaande natuur.	Start
Een natuurinventaris opmaken voor de gemeentelijke bossen en natuurterreinen (Gemeente en OCMW terreinen).	MT
Andere adaptatie acties.	
Maatregel 1 - De nodige maatregelen nemen tegen gezondheidsrisico's.	Start
Aanpassen van de werktijden bij hitte (technische dienst).	LOPENDE
Bij hitte gratis water voorzien voor de werknemers.	LOPENDE

3.2. Mitigatie acties.

Zoals eerder omschreven (zie 1.3.) gaat mitigatie over het beperken van de klimaatverandering door de emissies van broeikasgassen te verminderen of te voorkomen. In haar ambitieus klimaatbeleid wil de Europese Commissie tegen 2030 de uitstoot van broeikasgassen reduceren tot 40% om tegen 2050 het eerste klimaatneutrale continent te zijn. D.w.z. dat de uitstoot van broeikasgassen tegen dan tot nul herleid is (Europese Green Deal).

Uiteraard spelen de lokale besturen een belangrijke rol in dit proces. Om deze ambitieuze doelstellingen te behalen wil de gemeente Holsbeek inzetten op:

- 3.2.1. Slimmer energieverbruik en hernieuwbare energie.
- 3.2.2. Ruimtelijke ordening.
- 3.2.3. Duurzame mobiliteit.
- 3.2.4. Duurzame productie en consumptie, voeding en landbouw.

Leeswijzer.

Starttermijn.

Bij elke actie uit dit klimaatactieplan wordt een starttermijn vermeld:

- *Lopende: de actie is reeds opgestart of in uitvoering.*
- *KT = korte termijn: de actie wordt opgestart en/of uitgevoerd in 2021.*
- *MT = middellange termijn: de actie wordt opgestart en/of uitgevoerd in de periode 2022 – 2025.*
- *LT = lange termijn: de actie wordt uitgevoerd in de periode 2026 – 2050.*

3.2.1. Slimmer energieverbruik en hernieuwbare energie.

Zoals de door het VITO opgemaakte nulmeting (zie 2.2.) laat zien is een groot deel van de energieregerelateerde CO₂-uitstoot te wijten aan woningen en gebouwen. De grote oorzaak is het verwarmen met fossiele brandstoffen. In transitie naar een klimaatneutraal 2050 moet er in het beleid dan ook gefocust worden op de volgende sectoren: residentiële woningen en tertiaire gebouwen. Uiteraard kan deze transitie enkel slagen door voldoende in te zetten op het vervangen van de fossiele

Ongeveer de helft van de Holsbeekse woningen is 50 jaar oud. In die oudere huizen is isolatie vaak slecht of in mindere mate aanwezig.

Bron: Omgevingsanalyse 2018 gemeente Holsbeek.

brandstoffen door energie uit hernieuwbare bronnen.

Om dit doel te bereiken is het belangrijk om de pijlen te richten op zowel de versnelde energetische renovatie van bestaande woningen en gebouwen, duurzame nieuwbouw, maximale inpassing van hernieuwbare en duurzame energietechnieken en rationeel energieverbruik. Toekomstgericht (ver)bouwen, met het oog op de uiteindelijke klimaatneutraliteit van het gebouw moet als norm worden aangemoedigd. Woningen of gebouwen die nu gerenoveerd of nieuw gebouwd worden, gaan immers vaak decennia mee en voldoen best al aan meer vooruitstrevende energienormen. Om in 2050 de gebouwen niet meer te moeten verwarmen met behulp van fossiele brandstoffen, moet er vandaag al maximaal ingezet worden op hernieuwbare en duurzame energietechnieken zoals PV-panelen, zonneboilers, warmtepompen, enz.

De afgelopen jaren heeft de gemeente Holsbeek hieromtrent al initiatieven genomen. Deze aanpak zal verdergezet worden:

- Energetische renovatie van private woningen: advies door dienst Wonen & Omgeving (algemeen) en Sociale dienst (gericht naar OCMW-cliënten)).
- Promoten van de Vlaamse Energielening (gericht naar mensen met laag inkomen).
- Promoten van de ondersteuning van het Provinciaal Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen (DUBO).
- Installatie van een Energieloket (sinds september 2020) met voor elke inwoners advies op maat.
- Inwoners kunnen individueel renovatie-advies krijgen van IGO.
- De digitale renovatietool Mijn Warm Huis werd opgestart (via de gemeentelijke website).
- Sensibilisatie en participatie: er werden infoavonden over isoleren, zonnepanelen, ... georganiseerd.

De gemeente Holsbeek wil de klimaatdoelstellingen realiseren door voor het thema 'slimmer energieverbruik en hernieuwbare energie' in te zetten op de volgende maatregelen en acties:

Maatregel 1 - Inzetten op een planmatige aanpak van het woonbeleid.	Start
Verbeteren van de kennis van het patrimonium en bestuderen van de bestaande bebouwde omgeving.	KT
Werken aan een geïntegreerde en dienstoverschrijdende aanpak van het woonbeleid.	KT
Maatregel 2 - Sensibiliseren rond duurzaam en energiezuinig wonen en (ver)bouwen.	Start
Uitbouwen van een energieloket waarin o.a. volgende informatie gecentraliseerd aangeboden wordt: premies, energielening, bouwteams, bouwen en renoveren volgens de BEN-principes, het gebruik van nieuwe, duurzame bouwtechnologieën, zonweringstechnieken, natuurlijke koeling	LOPENDE

van gebouwen, ... Dit energieloket bekend maken bij alle inwoners via een mix aan communicatiekanalen.	
Organiseren van infoavonden en workshops rond duurzaam (ver)bouwen, hernieuwbare energie, ...	KT
Promoten van het duurzaam bouwadvies van het Steunpunt Duurzaam Bouwen van de provincie Vlaams-Brabant.	LOPENDE
Promoten van BEN-renovaties en totaalrenovaties (bv. minstens 3 maatregelen). Aanmoedigen om vergaande renovaties maximaal te combineren met hernieuwbare energietoepassingen.	LOPENDE
Informeren over het uitfasen van stookolieketels en in tweede instantie aardgasketels (vervanging van individuele verwarmingsketels door warmtepompen).	KT
Aanbieden van energiescans aan specifieke doelgroepen.	LOPENDE
Sensibiliseren en ondersteunen van kansengroepen.	LOPENDE
Maatregel 3 - Inzetten op een collectieve aanpak.	Start
De BENOvatiecoach en burenpremie promoten.	LOPENDE
Promoten van samenaankoopacties voor isolatie, warmtepompen, PV-panelen, groene stroom, ...	KT
Opmaken van een thermografische kaart van de gemeente met individueel advies voor de inwoners.	MT
Maatregel 4 - Slimmer energieverbruik en hernieuwbare energie in de tertiaire sector.	Start
O.a. in samenwerking met de KMO-raad deze sector informeren en sensibiliseren: aanmoedigen om het water- en energieverbruik van het gebouw op te volgen, de gratis energiescan voor KMO's (Agentschap Innoveren & Ondernemen) promoten, aanmoedigen tot een energiebesparend onderhoud (bv. regelmatig nakijken van de regelingen van de technieken), duurzame renovatie van handelspanden en horecazaken, promotie voor premies van de Vlaamse overheid en de netbeheerder, promotie van energiezuinige en duurzame nieuwbouw volgens de BEN-principes, informeren over samenaankopen, het verspreiden van goede voorbeelden uit de sector, enz.	MT
Voorzien van begeleiding voor de uitvoering van maatregelen zoals overschakelen naar ledverlichting, plaatsen van radiatorfolie, aankoop energiezuinige apparaten, plaatsen tochtstrippen, plaatsen van kranen met een drukknop/sensor, ... in jeugdlokalen.	MT
Organiseren van een infomoment voor organisaties en bedrijven rond energiezuinig bouwen en renoveren, energie- en waterbesparing, stookplaatsrenovaties, hernieuwbare energie (PV-panelen, zonneboilers, warmtepompen, WKK, ...), isolatie, ...	MT
Thermografische luchtfoto's maken en uitgaande hiervan advies verlenen.	MT
Promoten van de Vlaamse energielening voor culturele en jeugdinfrastructuur voor de aanleg van PV-panelen.	MT
Horecazaken stimuleren om efficiënt om te gaan met terrasverwarming.	MT

Scholen aanmoedigen om acties rond rationeel energie- en waterverbruik te organiseren.	MT
De vrije scholen in de gemeente krijgen financiële steun om hun gebouwen energiezuiniger te maken.	MT
Scholen aanmoedigen om deel te nemen aan MOS (Milieuzorg op School).	MT
Klimaatvriendelijk gedrag promoten bij jeugd- en/of sportverenigingen, scholen, ...	KT
Maatregel 5 - Een gericht beleid voeren rond duurzame bedrijventerreinen.	Start
In samenwerking met Interleuven (verantwoordelijk voor beheer en terreinmanagement) inzetten op verduurzamen van het bedrijventerrein De Vunt. Het stimuleren van samenwerking tussen bedrijven. In gesprek gaan met bedrijven over thema's zoals reconversie, verdichting, hergebruik, duurzaam woon-werkverkeer, autodelen, slimme laadinfrastructuur, ... Klimaatvriendelijk ondernemen als selectiecriteria hanteren voor bedrijven op bedrijventerreinen.	MT
Maatregel 6 - Slimmer energieverbruik en hernieuwbare energie in de landbouwsector.	Start
Stimuleren van de landbouwbedrijven tot het verhogen van de energie-efficiëntie en het beperken van het energieverlies van de infrastructuur (isolatie, HVAC, daglicht, zongerichte oriëntatie, ...).	MT
De landbouwsector informeren en sensibiliseren: stimuleren van landbouwbedrijven om te investeren in nieuwe en energiezuinige technologieën, stimuleren tot het toepassen van hernieuwbare energie (PV-panelen, warmtepompen, WKK, ...), enz. Promoten van samenaankopen, energiescans, enz.	MT
Organiseren van infoavonden rond duurzaam (ver)bouwen, hernieuwbare energie, energie-efficiënte landbouwmachines, ...	MT
Promoten en stimuleren van pocketvergisters (kleinschalige biomassa-installaties) zodat mest kan ingezet worden als energiebron.	MT

3.2.2. Ruimtelijke ordening.

De toename van de bevolking enerzijds en de gezinsverdunding (meer een- en tweepersoonshuishoudens) anderzijds, maken dat er nood is aan meer woongelegenheden in Vlaanderen. In onze regio, met de aantrekkingskracht van Leuven, is dat nog meer het geval dan in andere regio's.

De beschikbare woonzones zijn afgebakend in de gewestplannen, en we willen niet dat bestaande open ruimte buiten de woongebieden (weiden, akkers, bossen) zou verdwijnen om nieuwe woonzones te creëren. Wat dicht bij elkaar bouwen is dus de enige manier om bijkomende woongelegenheden te voorzien. Als we dat op een verstandige en kwaliteitsvolle manier doen, op de maat van onze dorpen, hoeft dat helemaal geen nadeel te zijn. Integendeel, wonen in de dorpskern heeft heel wat voordelen: dicht bij de

basisschool (te voet of met de fiets), dichterbij de buurtwinkel of het café, dichterbij de bushalte. Minder nood aan autogebruik dus, en meer mogelijkheden voor duurzame (klimaatneutrale) verplaatsingen.

Meer mensen, zowel jong als oud, kiezen er vandaag bewust voor om compacter te wonen in de dorpskern. Daar willen we meer mogelijkheden voor creëren, met veel aandacht voor de woonkwaliteit: voldoende fiets- en autostaanplaatsen op eigen terrein, voldoende ruimte voor groen ook bij woningen in de kernen,...

Een kernversterkende ruimtelijke ordening vormt zo mee de basis voor een klimaatneutrale gemeente.

De gemeente Holsbeek zet dus in op het behouden en versterken van de open ruimte. Daarnaast wordt er gefocust op kernversterking (verdichten in aantrekkelijke, goed bereikbare kernen met mogelijkheden voor betaalbaar wonen) en andere woonvormen (meergezinswoningen, compacte woonvormen, zorgwonen, enz.). Er worden ruimtelijke uitvoeringsplannen voor elke dorpskern opgesteld.

De afgelopen jaren heeft de gemeente Holsbeek al initiatieven genomen. Deze aanpak zal verdergezet worden:

- We behouden het landelijk en groen karakter van onze gemeente door een streng ruimtelijk beleid.
- De bebouwingsmogelijkheden worden via een consequent vergunningenbeleid gedifferentieerd naargelang de ligging: wat dichterbij de kernen, meer open buiten de kernen.
- In de woonparken Chartreuzenberg en Sint-Geertruibos leggen we een verkavelingsstop op.
- De mogelijkheden en kwaliteitsnormen voor meergezinswoningen werden al in 2012 duidelijk afgelijnd in de stedenbouwkundige verordening meergezinswoningen. Buitenruimte, voldoende licht, privacy,... zijn verplicht. Ook fietsenstalplaatsen leggen we op in de vergunning.
- Zorgwonen is mogelijk in een eengezinswoning, waar nodig vergunnen we een aanpassing aan de woning.
- Leegstand en verloedering ontmoedigen we door eigenaars van leegstaande woningen, via een belasting, aan te sporen om het pand op de markt te brengen of te verhuren.
- Regenwaterput en gescheiden afwatering zijn in onze gemeente al sinds 2001 verplicht bij nieuwbouw. Bij bestaande woningen kunnen inwoners gratis een beroep doen op een afkoppelingsdeskundige.

De gemeente Holsbeek wil de klimaatdoelstellingen realiseren door voor het thema 'ruimtelijke ordening' in te zetten op de volgende maatregelen en acties:

Maatregel 1 - Inzetten op kernversterking.	Start
Bij het opmaken van de ruimtelijke uitvoeringsplannen voldoende aandacht hebben voor kernverdichting en het integreren van de klimaatdoelstellingen.	KT
Compact wonen aantrekkelijk maken. Rekening houden met de woonwensen van de mensen bij het ontwerp van meergezinswoningen en verwachten dat hieraan wordt voldaan. Goede appartementen met buitenruimte, licht, privacy en een goede ligging zijn attractief.	KT
Maatregel 2 - Ruimte voorzien voor duurzame mobiliteit.	Start
Ruimte en infrastructuur voorzien voor alternatieve mobiliteit zoals collectief vervoer, autodelen, carpoolen, elektrische fietsen en wagens, ...	MT
Maatregel 3 - Ruimte maken voor (publiek) groen.	Start
Hogere bouwdichtheden koppelen aan een minimale groennorm.	MT
De groennorm vastleggen in de gemeentelijke stedenbouwkundige verordening.	MT
Maatregel 4 - Inzetten op stedenbouwkundige aspecten.	Start
Evalueren van stedenbouwkundige voorschriften zodat collectief wonen/bouwen, kernverdichting, inbreidingsgerichte projecten, ... mogelijk worden.	MT
Onderzoeken hoe duurzaamheid (o.a. compact bouwen, toepassing hernieuwbare energie, duurzame mobiliteit, ...) te integreren in sturende instrumenten van de gemeente bij nieuwe en lopende (bouw)projecten en projectontwikkelingen.	MT

3.2.3. Duurzame mobiliteit.

Transport of mobiliteit is een sector die het op één na meeste CO₂ uitstoot (zie 2.2. Mitigatie: de nulmeting). De uitdagingen voor deze sector zijn dan ook groot. De noodzakelijke drastisch daling van de uitstoot door transport vraagt om een grondige transitie van ons mobiliteitssysteem naar een duurzaam systeem.

Om een verandering in het mobiliteitsbeleid te realiseren, is ruimtelijke planning van cruciaal belang. Een goede ruimtelijke ordening zal de vervoersvraag immers doen dalen zonder verlies van welvaart en comfort.

Dit kan gebeuren door verkeersgenererende functies te koppelen aan het openbaar vervoersnetwerk en het fietsnetwerk (mobiliteitsknooppunten). Bij de (her)aanleg en organisatie van gemeentelijke wegen en openbare ruimten zal de gemeente voorrang moeten geven aan voetgangers, fietsers en gedeelde elektrische mobiliteit (STOP-principe). De verbetering van de fietsinfrastructuur en het aanbod van het openbaar vervoer zijn daarbij belangrijk.

De transitie naar nieuwe voertuigen, die minder of niet meer afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen, zal ook een belangrijk aandeel hebben in de reductie van de CO₂-uitstoot door transport. Voor verplaatsingen die met de wagen gebeuren, wordt gekeken naar een wagenpark met een lage of nuluitstoot. Een evolutie naar elektrische wagens is gaande en

noodzakelijk. Voertuigen worden daarbij aangedreven door hernieuwbare energie. Gemeenten kunnen deze overgang versnellen door te investeren in een slim laadnet en door de uitbouw ervan te stimuleren.

Inzetten op gedeeld gebruik van voertuigen en het aanbieden van 'Mobility As A Service' (reizigers maken gebruik van mobiliteitsdiensten van een aanbieder in plaats van eigen vervoer) zijn ook belangrijke strategieën om de CO₂-uitstoot van transport te reduceren.

De afgelopen jaren heeft de gemeente Holsbeek al initiatieven genomen. Deze aanpak zal verdergezet worden:

- In het beleid wordt er rekening gehouden met het STOP-principe: eerst stappen, dan trappen, vervolgens openbaar vervoer en dan pas personenvervoer.
- Sinds 2001 werden er meer dan 40 km nieuwe voet- en fietspaden aangelegd.
- Er werden fietsstalplaatsen geplaatst aan de scholen, in de dorpskernen en bij meergezinswoningen.
- De gemeente is steeds in overleg met De Lijn voor een zo goed mogelijk openbaar vervoer.
- De gemeente komt voor 25% tussen in de busabonnementen van Holsbekenaars tot 25 jaar.
- Er werden 2 laadpalen voor elektrische auto's geplaatst.

Op korte termijn (lopende acties) wordt het volgende gerealiseerd:

- 10 km nieuwe voet- en fietspaden in de periode 2019 – 2024.
- Fietsstalplaatsen worden verplicht voor meergezinswoningen: dit wordt toegevoegd aan de verordening.

De gemeente Holsbeek wil de klimaatdoelstellingen realiseren door voor het thema 'duurzame mobiliteit' verder in te zetten op de volgende maatregelen en acties:

Maatregel 1 - Werk maken van een duurzaam gemeentelijk mobiliteitsplan.	Start
Het gemeentelijk mobiliteitsplan wordt herzien, met aandacht voor nieuwe, duurzame mobiliteitsvormen zoals elektrische fietsen, gedeelde wagens, elektrische wagens, enz, en dit binnen het kader van de Vervoerregio. Bijvoorbeeld: - Herziening van het gemeentelijk mobiliteitsplan, waarbij de beleidsaspecten 'omgeving' en 'mobiliteit' geïntegreerd worden bekeken. - In uitvoering van het Vlaams wegendecreet wordt een wegenregister opgemaakt, met aandacht voor onderhoud en verbeteren van trage wegen als verbindingsweg voor fietsers. - De gemeente neemt autodelen en parkeerplaatsen met laadpalen op in haar uitvoeringsplannen.	MT
De gemeente onderzoekt waar mobipunten mogelijk zijn. Zo worden locaties waar openbaar vervoer, deelwagens, laadpalen, fietsstallingen goed op	MT

elkaar afgestemd zijn, gecreëerd waar je vlot kan overstappen van het ene vervoermiddel op het andere. In 2022 komen er alvast 2 mobipunten.	
Het ruggengraatproject wordt verder uitgevoerd met de aanleg van nieuwe fiets- en voetpaden langs alle hoofdstraten van de gemeente.	MT
Maatregel 2 - Stimuleren van inwoners, bedrijven, scholen, ... voor een duurzaam verplaatsingsgedrag.	Start
Stimuleren van scholen om werk te maken van duurzame mobiliteit door bv. te informeren over subsidiemogelijkheden, hen te ondersteunen bij de opmaak van schoolbereikbaarheidskaarten, hen op te roepen tot deelname aan initiatieven als Sam de Verkeerssling en Strapdag, deel te nemen aan de autoluwe schooldag...	LOPENDE
Organiseren van sensibiliserende acties rond duurzame mobiliteit naar jeugd-, sport-, ... verenigingen.	MT
Maatregel 3 - Uitwerken van een ambitieus fiets- en voetgangersbeleid.	Start
Investeren in het fietsvriendelijker maken van de gemeente door bv. de (her)aanleg van fietspaden (Leuvensebaan, Gravenstraat, Rodestraat, Appelweg, Nobelberg), aanleggen van fietsstraten (bijv. Klein Langeveld), veilige fietsoversteekplaatsen en het herstellen van de fiets- en voetpaden van voor 2000 (Panoramastraat, Rot, Terheidse Hoek, Langestraat, Houwaartsebaan, ...).	MT
Samen met de provincie inzetten op de aanleg van fietssnelwegen, bijvoorbeeld de fietssnelweg Leuven-Aarschot.	LOPENDE
Onderzoeken en zorgen dat fietspaden goed op elkaar en op fietssnelwegen aansluiten.	
Inzetten op veiligheid (snelheidsremmers en -controles, sluipverkeer ontmoedigen, ...) en goed dagdagelijks onderhoud van de fiets- en voetpaden en deze veilig inrichten.	MT
Zorgen voor een fietsveilige schoolomgeving (schoolstraat, fietsstraat, veilige fietspaden, zebapaden, inzetten van wijkagent, ...).	MT
Investeren in het voetgangersvriendelijk maken van de gemeente door bv. het voorzien van oversteekvoorzieningen.	LOPENDE
Inventariseren van trage wegen en opmaken van een tragewegenplan.	MT
(Her)openen van trage wegen.	LOPENDE
Een beleid uitwerken voor het gebruik van de Buurtwegen. Deze wegen een naam geven, de buurtwegenkaart digitaliseren, de loop van de talrijke buurtwegen laten congrueren met de loop volgens de Atlas der Buurtwegen.	LOPENDE
Maatregel 4 - Uitwerken van een ambitieus beleid rond openbaar vervoer.	Start
In gesprek gaan met de openbare vervoersmaatschappijen over het aanbod aan openbaar vervoer en de 'missing links'. Blijvend in dialoog treden met De Lijn en in de vervoersregio Leuven voor een beter aanbod van openbaar vervoer voor Holsbeek.	LOPENDE
Het gebruik van openbaar vervoer stimuleren via een deels terugbetaald busabonnement voor jongeren (-25 jaar).	LOPENDE

Maatregel 5 - Stimuleren van gedeelde mobiliteit.	Start
Een promotiecampagne voeren zodat inwoners het concept van autodelen en fietsdelen leren kennen.	MT
Voorzien van standplaatsen voor deelauto's, bv. aan mobipunten.	MT
Voorzien van publieke deelfietsen aan mobipunten.	MT
Organiseren van een deelsysteem voor kinderfietsen.	KT

3.2.4. Duurzame productie en consumptie, voeding en landbouw.

Duurzame productie en consumptie.

We leven momenteel in een wegwerpmaatschappij. Onze productie- en consumptiepatronen dragen op die manier bij tot de opwarming van de aarde, de verontreiniging van het milieu en de uitputting van natuurlijke hulpbronnen. De noodzaak om over te stappen op duurzamere consumptie- en productiepatronen is groter dan ooit. Hiervoor moeten we de algemene milieuprestaties van producten gedurende hun hele levenscyclus verbeteren, de vraag naar betere producten en productietechnologieën stimuleren, en de consument helpen betere keuzes te maken. Een transitie van een lineair economisch systeem naar circulaire economie dringt zich op. In dit systeem is de kringloop van grondstoffen zo klein mogelijk, terwijl de grondstoffen zo traag mogelijk de keten doorlopen. Er is een grote diversiteit aan beheersystemen en vormen van eigenaarschap voor gedeeld gebruik van goederen en diensten.

Producten worden niet meer gemaakt om weg te gooien. Je vindt enkel nog kwaliteitsvolle, makkelijk repareerbare spullen met een lange levensduur. Zijn deze kapot? Dan kan je terecht bij de plaatselijke herstellende van de wijk of kan je er mee aan sleutelen in het plaatselijke Repair Café. Heb je de spullen niet meer nodig? Dan krijgen ze een tweede leven in de kringwinkel.

De gemeente moet uiteraard eerst en vooral haar eigen aankoopbeleid (zie 3.1.4.) onder de loep nemen, om vervolgens het aankoopgedrag van burgers en bedrijven in de juiste richting te sturen. Circulair aankopen houdt in dat je, in plaats van spullen steeds weg te werpen en te vervangen, dynamische en aanpasbare producten en oplossingen uitprobeert. Maximaal behoud van waarde van de aan te kopen producten, componenten en materialen staat daarbij centraal.

Voeding.

Onze voeding heeft een aanzienlijke impact heeft op de uitstoot van broeikasgassen en dus op de klimaatverandering. Ongeveer een derde van de wereldwijde uitstoot is te wijten aan de voedselketen: ons gedrag kan dus zeker een verschil maken. Een groot deel van onze voeding wordt ingevoerd. Dat wil zeggen dat de productie ervan een impact heeft in andere delen van de wereld: ontbossing op andere plaatsen om plaats te maken voor akkers en weilanden. Door onze consumptie van vlees en zuivel te verminderen, verminderen we de uitstoot van methaan door de veestapel en bestrijden we de ontbossing. Wereldwijd wordt 80% van alle landbouwgrond gebruikt voor veeteelt. De impact van het verminderen van de vlees- en zuivelproductie kan dan ook gigantisch zijn.

Op lokaal niveau kunnen we impact hier op hebben door in te zetten op het kopen van lokale en seizoensgebonden producten. Ons voedsel legt vaak een lange weg af voor het op ons bord terecht komt. Na het telen en het oogsten komt nog het transporteren, verwerken, verpakken en bewaren van het voedsel. Deze stappen vragen heel wat grondstoffen en energie en zorgen dus ook voor de uitstoot van broeikasgassen. Gelukkig bestaan er vandaag al heel wat initiatieven die boeren en consumenten uit een streek met elkaar verbinden.

De meeste producten die wij kopen, zijn verpakt. De productie van al deze verpakkingen verslindt erg veel grondstoffen en energie. Bovendien produceren wij op die manier een hele berg afval, die ook weer verwerkt moet worden.

Jaarlijks wordt wereldwijd één derde van het geproduceerde voedsel verspild. Al dat geproduceerde eten kost heel wat water, energie en grondstoffen. Ongeveer 8% van de totale uitstoot van broeikasgassen in de wereld is afkomstig van voedselverspilling, het equivalent van alle uitstoot door transport!

Duurzame landbouw.

Door hun energieverbruik (machines, installaties, gebouwen) hebben landbouwactiviteiten een CO₂-uitstoot. Daarnaast zijn er ook niet-energetische bronnen van broeikasgassen aanwezig in de landbouw, bijvoorbeeld de methaanproductie door de vergisting bij dierlijke spijsvertering en de mestopslag en de productie van lachgas door de opslag en aanwending van (dierlijke)meststoffen.

De gemeente kan maatregelen stimuleren die leiden tot een meer duurzame landbouw. Duurzame landbouw is economisch verantwoord, sociaal rechtvaardig en ecologisch leefbaar. Er worden productiemethoden gebruikt die rekening houden met het bewaren van de biodiversiteit en erop gericht zijn om de uitstoot van schadelijke gassen te beperken. Via o.m. voldoende diversificatie van teelten wordt de bodemkwaliteit behouden. Het behoud, beheer en de ontwikkeling van de natuur voor de gemeenschap en voor toekomstige generaties zijn een ecologische noodzaak en een ethische plicht.

De afgelopen jaren heeft de gemeente Holsbeek al initiatieven genomen. Deze aanpak zal verdergezet worden:

- Promoten van de principes van Fairtrade.
- Promoten van streekproducten en lokale en seizoensgebonden groenten en fruit.
- Sensibiliseren omtrent afvalpreventie.
- Faciliteren van een jaarlijks Repair Café.
- Samenwerken met en faciliteren van de gemeentelijke adviesraad landbouw.

De gemeente Holsbeek wil de klimaatdoelstellingen realiseren door voor het thema 'duurzame productie en consumptie, voeding en landbouw' in te zetten op de volgende maatregelen en acties:

Maatregel 1 - Inzetten op klimaatvriendelijke landbouwtechnieken.	Start
Landbouwers informeren en stimuleren (via de landbouwrapad en/of andere partnerorganisaties) m.b.t. volgende thema's: mogelijkheden van biologische landbouw, aangepast voeder-, stal- en mestmanagement, teelten die gunstiger zijn qua bemesting en bewerking, precisielandbouw (de juiste dosis op het juiste moment en op de juiste plaats), het vergisten van mest en/of externe opslag van vloeibare mest, om gebruik te maken van bemestingsadviezen en mestanalyses, duurzaam bodembeheer, ...	MT
Promoten van en ruimte voorzien voor zelfplukboerderijen, ... bijvoorbeeld de zelfoogsttuin Ramselveld en andere gelijkaardige initiatieven.	KT
Maatregel 2 - Stimuleren van een duurzaam en circulair aankoopgedrag van inwoners en promoten van korte keten en duurzame landbouw/voeding.	Start
Organiseren of stimuleren van de organisatie van markten waarop lokale (bio)producten aangeboden worden. De wekelijkse markt in Nieuwrode blijft bijvoorbeeld behouden en de mogelijkheid om er een streekproductenmarkt op te starten wordt bekeken. De buurtmarkt van het WZC en andere private initiatieven voor buurtmarkten worden door de gemeente ondersteund en er wordt onderzocht of deze initiatieven kunnen uitgroeien tot een lokale markt in de dorpskernen.	LOPENDE
De gemeente promoot/faciliteert een platform om alle partijen en inwoners met elkaar in contact te brengen. Voor landbouwers en winkels zodat ze van mekaar weten wat het lokale aanbod is. Voor inwoners zodat ze te weten komen waar ze terecht kunnen voor lokale producten.	KT
Inventariseren en in kaart brengen van lokale producenten en initiatieven rond duurzame productie en consumptie. Deze inventaris promoten via de gemeentelijke website en/of een digitaal platform. Voor landbouwers en winkels zodat ze van mekaar weten wat het lokale aanbod is. Voor inwoners zodat ze te weten komen waar ze terecht kunnen voor lokale producten.	LOPENDE
Ondersteunen van lokale voedselteams.	LOPENDE
Promoten van duurzame landbouweducatie op school via een ecologische schoolmoestuin, een bezoek aan een duurzame boerderij, deelname aan projecten, ...	MT
Promoten, informeren, sensibiliseren en stimuleren van de bevolking omtrent het belang en de voordelen van lokale en/of biologische producten, eigen kweek van groenten en fruit, ecologisch tuinieren, duurzame voeding, het belang van duurzame keuzes bij het aankoopgedrag, circulair aankopen, ... via de website, het infoblad, een plan met aanduiding van verkooppunten, ... De streekproducten worden in de kijker geplaatst in een nieuwe folder (in samenwerking met Straffe Streek). Zo kan er ook i.s.m. de dienst toerisme een fietsroute langs lokale producenten van seizoensgroenten en fruit georganiseerd worden. Deze route kan bijvoorbeeld in het voor- en najaar doorgaan.	LOPENDE

Samen met de landbouwraad onderzoeken of het mogelijk is om een label 'geteeld in Holsbeek' te ontwikkelen. Een product met dit label voldoet aan de vooropgestelde duurzaamheidscriteria.	MT
Maatregel 3 - Ondersteunen van initiatieven rond hergebruik.	Start
Promoten van door derden georganiseerde initiatieven zoals bijvoorbeeld kledingruilbeurzen, tweedehandsbeurzen en plantenruilbeurzen.	LOPENDE
Promotie maken voor de kringwinkel (bijvoorbeeld terugbrengen van herbruikbare goederen en acties zoals 'terug naar school' voor schoolgerief).	MT
Het OCMW beschikt over een kwaliteitsvol, gevarieerd en overzichtelijk aanbod van tweedehandsmateriaal (kledij, kleine huisraad, babyspullen, speelgoed, ...) dat op basis van duidelijke criteria ter beschikking wordt gesteld.	LOPENDE
Maatregel 4 - Ondersteunen van initiatieven rond herstellen.	Start
Promotie maken voor en het faciliteren van een Repair Café, in samenwerking met De Sprankel. De mogelijkheid bekijken om vaker (nu 1 keer per jaar) een Repair Café te organiseren.	KT
Maatregel 5 - Inzetten op afvalpreventie, sorteren en recycleren.	Start
De inwoners motiveren en informeren over minder verpakkingsafval, verpakkingsvrije winkels, ... Tevens inwoners sensibiliseren om maximaal afval te verminderen i.f.v. recyclage en hergebruik. Opmaken van een folder 'hoe sorteren' in verschillende talen.	KT
Acties m.b.t. afvalpreventie in samenwerking met Ecowerf promoten.	LOPENDE
We voeren een actief beleid ter voorkoming van zwerfvuil, bijvoorbeeld Mooimakers van OVAM.	KT

3.3. Adaptatie acties.

Ondanks de vele goede initiatieven op het vlak van mitigatie is het niveau van de uitstoot van broeikasgassen al zo hoog dat sommige gevolgen van klimaatverandering reeds een feit zijn. De laatste jaren zijn de effecten van deze verandering duidelijk: stijgende temperaturen (zomer én winter), meer hittegolven, intense regenbuien met wateroverlast, lange droogteperiodes, enz.

Daarom zal er ook moeten worden ingezet op klimaatadaptatie. Adaptatie gaat over het aanpassen aan de onvermijdelijke gevolgen van klimaatverandering. Een adaptatiebeleid moet gericht zijn op het vermijden van risico's, op het inspelen op nieuwe kansen die samenhangen met klimaatverandering, op het verhogen van de veerkracht van kwetsbare mensen en systemen en op de aanpassing van gebouwen en infrastructuur. Adaptatie vraagt een sector- en beleidsdomeinoverschrijdende, interregionale aanpak op verschillende niveaus.

Vertrekkende vanuit de risico- en kwetsbaarheidsanalyse van de gemeente Holsbeek worden verschillende maatregelen en acties, die de negatieve impact van de klimaatverandering temperen, opgenomen in dit klimaatactieplan. Deze maatregelen en acties hebben als doel om de gemeente te laten evolueren naar klimaatbestendigheid tegen 2050.

Om klimaatadaptatie structureel te integreren in het gemeentelijk beleid worden volgende hoofdlijnen gevolgd:

- Duurzame waterbalans: ruimte voor water, opvang, hergebruik, infiltratie, vasthouden en vertraagd afvoeren, tegengaan verdroging, ontharden.
- Een groenblauw netwerk realiseren: versterken van de biodiversiteit, natuurverbindingen, versnippering tegengaan, onderhoud en beheer waterlopen, groen op privaat domein, ecologisch groenbeheer.
- Klimaatadaptief wonen en leven: klimaatrobuuste gebouwen en woningen, hitte en wateroverlast, klimaatbewuste bevolking door informeren en sensibiliseren.

Binnen dit gemeentelijk klimaatactieplan wordt vooral ingezet op de volgende thema's:

3.3.1. Ruimte voor water.

3.3.2. Ontharden.

3.3.3. Warmteopname beheersen.

3.3.4. Bebossen, vergroenen en behoud en creatie van natuur. De klimaatadaptieve werking van ecosystemen.

3.3.5. Andere adaptatie acties.

Leeswijzer.

Starttermijn.

Bij elke actie uit dit klimaatactieplan wordt een starttermijn vermeld:

- *Lopende: de actie is reeds opgestart of in uitvoering.*
- *KT = korte termijn: de actie wordt opgestart en/of uitgevoerd in 2021.*
- *MT = middellange termijn: de actie wordt opgestart en/of uitgevoerd in de periode 2022 – 2025.*
- *LT = lange termijn: de actie wordt uitgevoerd in de periode 2026 – 2050.*

Hieronder worden de concrete maatregelen en acties per thema opgesomd.

3.3.1. Ruimte voor water.

De klimaatverandering veroorzaakt heviger buien waardoor grotere hoeveelheden regenwater afgevoerd moeten worden, met in lager gelegen gebieden het risico op wateroverlast. Door de klimaatverandering zijn er daarnaast ook weer langere periodes met heel weinig regen. De grond droogt uit en de grondwaterspiegel daalt, met verdroging als gevolg.

Werken aan een goede waterbalans of een duurzaam waterbeheer helpt om deze extremen te matigen. Het tijdelijk teveel aan water wordt opgevangen als buffer voor drogere periodes. Dit maakt de gemeente meer weerbaar tegen beide effecten. Het concept “gebruik-vasthouden-bergen-afvoeren” vormt de leidraad in alle aspecten van het waterbeheer.

De afgelopen jaren heeft de gemeente Holsbeek al initiatieven genomen. Deze aanpak zal verdergezet worden: scheiding van afvalwater en regenwater (30 % van de inwoners) , aanleg van bufferbekkens en -poelen voor afstromend water in Nieuwrode (5), Sint-Pieters-Rode (1) en Kortrijk-Dutseel (2), buffering op rioleringsprojecten van Aquafin en de gemeente (bekkens, buffering in buizen), enz.

De gemeente Holsbeek wil de klimaatadaptatiedoelstellingen realiseren door in te zetten op de volgende maatregelen en acties:

Maatregel 1 - Hemelwater opvangen en hergebruiken.	Start
Stimuleren van de aanleg van (collectieve) regenwaterputten via het geven van premies, opname van voorwaarden in de omgevingsvergunning, ...	LOPENDE
Hergebruik van hemelwater stimuleren via informatie, communicatie, ...	KT
Opmaken van hemelwaterplan.	MT

Maatregel 2 - Ruimte maken voor de (natuurlijke) bedding van rivieren.	Start
Aandringen bij het Vlaams gewest en de provincie op degelijke slibruiming, zodat de waterbergings- en afvoercapaciteit van de Winge normaliseert, het provinciaal reglement op de overwelving van baangrachten uit te voeren, te overleggen met de provincie en het gewest i.v.m. meanderherstel en afbakening van overstromingszones.	MT
Bij de opmaak van een RUP voldoende ruimte voorzien voor water.	KT
Blauwgroene vingers in verkavelingen/woonzones/KMO-zones inplannen.	KT
Maatregel 3 - Inzetten op rationeel waterverbruik.	Start
Sensibiliseren van inwoners, organisaties en bedrijven rond rationeel waterverbruik.	KT
Maatregel 4 - Brongericht aanpakken van wateroverlast: vasthouden van hemelwater op de plaats waar het valt.	Start
Creëren van tijdelijke waterbuffers zoals infiltratiepoelen en open grachten (en het verderzetten van een goed onderhoud van de baangrachten), het aanleggen kleinere wacht- en bezinkingsbekkens en bijkomende afwateringsbuizen, het gebruiken van poreuze rioleringsbuizen en infiltratieputten, enz. Bijvoorbeeld: Aanleggen van kleinschalige bufferbekkens en erosiepoelen, oa. in de Leempoelstraat, Poelweg, Meidries (boven Lindestraat en Dutselhoek).	MT
Wateraspect in een vroege ontwerpfase meenemen voor aanleg van wegenis, pleinen, bedrijventerreinen en verkavelingen.	KT
Intergemeentelijk overleggen met bovenstroomse gemeenten om te bufferen en vertraagd af te voeren.	LOPENDE
Oplossing zoeken met bevoegde instanties voor de problematiek van aanwezige bevers.	LOPENDE
Maatregel 5 - Water laten infiltreren.	Start
Keuze voor waterdoorlatende verhardingsmaterialen aanmoedigen (via opname van voorwaarden in de omgevingsvergunning, bij gemeentelijke projecten, ...).	LOPENDE
Onderzoeken naar mogelijkheden om daar waar mogelijk publiek domein te ontharden en te vergroenen.	MT
Evolueren naar een rioleringsstelsel dat volledig in gescheiden afvoer van afvalwater en lokale infiltratie van hemelwater voorziet. Bijvoorbeeld:	LOPENDE
- Ondersteunen van particulieren met advies van een afkoppelingsdeskundige.	LOPENDE
- Het ruggengraatproject verder afwerken met nieuwe riolering langs de hoofdas, belangrijke zij-assen en dorpskernen.	MT
- Bij de heraanleg van de overige gemeentewegen wordt er geïnvesteerd in gescheiden riolering.	MT
- Het promoten van het aanleggen van individuele waterzuivering indien geen aansluiting op openbare riolering mogelijk is.	LOPENDE

Maatregel 6 - Vermijden van constructies in overstromingsgevoelige gebieden.	Start
Ruimte in overstromingsgevoelige gebieden opnieuw vrijmaken tot open ruimte door bijv. de afbraak van storende oude constructies in natuur-, bos- en natuurgebieden en in landschappelijk waardevol agrarisch gebied te stimuleren en logistiek te ondersteunen.	LOPENDE
Maatregel 7 - Inzetten op waterbewust bouwen en wonen.	Start
Een watertoets uitvoeren bij elke aanvraag van een omgevingsvergunning (dit is een decretale verplichting).	LOPENDE
Informeren van inwoners over waterbewust bouwen en verbouwen (verhoogd bouwen, drijvende gebouwen, ...) bv. via het energieloket.	LOPENDE

3.3.2. Ontharden.

Ontharden betekent de bodemafluiting verminderen door verharding weg te nemen of door de verharding waterdoorlatend te maken. Minder verharding zorgt ervoor dat de bodem als spons kan fungeren. Ook de invloed van het weer wordt draaglijker. Ontharden biedt ook een mooiere ruimte én ruimte voor recreatie, groen en biodiversiteit.

De gemeente Holsbeek wil de klimaatadaptatiedoelstellingen realiseren door in te zetten op de volgende maatregelen en acties:

Maatregel 1 - Onverharde oppervlakte behouden, vergroten of compenseren.	Start
Geen open ruimte buiten de woongebieden aansnijden, maar inzetten op afbakening en verdichting.	KT
Scholen en bedrijven aanmoedigen tot het ontharden van de speelplaats of het bedrijfsterrein.	MT
Maatregel 2 - Verharding van de infrastructuur beperken.	Start
Vermijden van verharding van het oppervlak, door wegen en andere verharde oppervlakten niet groter te maken dan strikt noodzakelijk en daar waar mogelijk te kiezen voor halfverharding of infiltratie te voorzien.	KT
Maatregel 3 - Ontharden en vergroenen van private tuinen en parken.	Start
Inwoners stimuleren om hun (voor)tuinen en opritten te vergroenen.	KT
Inwoners stimuleren om verharding te beperken tot het functioneel noodzakelijke en te kiezen voor waterdoorlatende of waterpasserende verharding.	KT
Bij nieuwe grote verkavelingen inzetten op een gezonde bouwdichtheid met voldoende kwaliteitsvol gemeenschappelijk groen (groennorm).	KT

3.3.3. Warmteopname beheersen.

Onze bebouwde omgeving absorbeert heel veel warmte. Deze warmteopname kan worden beheerst door te kiezen voor harde materialen die de zonnestraling reflecteren en warmteabsorptie verhinderen. Hierdoor kan de hitte minder accumuleren gedurende een warme periode.

Het focussen op het materiaalgebruik van gevels, daken en publieke ruimte kan ook de beeldkwaliteit van een omgeving verbeteren. Daarnaast zijn er bijkomende voordelen zoals waterretentie en biodiversiteit door de implementatie van groengevels en groendaken.

De afgelopen jaren heeft de gemeente Holsbeek al initiatieven genomen. Deze aanpak zal verdergezet worden: zo werd er reeds ingezet op het tegengaan van verhitting van gebouwen zonder gebruik te maken van kunstmatige koeling: gemeentehuis (zonnescreeën, natuurlijke verluchting onder glaskoepel), in de scholen (gordijnen, isolatie), de Sportschuur (isolatie, dakextractoren).

De gemeente Holsbeek wil de klimaatadaptatiedoelstellingen realiseren door in te zetten op de volgende maatregelen en acties:

Maatregel 1 - Kiezen voor bouwmaterialen en verharding met hoge reflectie/lage warmteabsorptie.	Start
Via het Energieloket inwoners, organisaties en bedrijven stimuleren om te kiezen voor koele daken. Hiervoor zijn speciale dakbedekkingsmaterialen, folies, pannen en metalen met speciale coating ontwikkeld.	KT
Via het Energieloket promoten van renovatie-advies aan huis, waarin ook aspecten van hitte zijn opgenomen.	KT
Maatregel 2 - Creëren van (natuurlijke) schaduw.	Start
Creëren van schaduwrijke plekken door het aanplanten van bomen en ander openbaar groen.	KT
Creëren van schaduw aan parkings, sportvelden, speelpleinen, jeugdlokalen, ... door bomen, luifels, ...	KT

3.3.4. Bebossen, vergroenen, behoud en creatie van natuur. De klimaatadaptieve werking van ecosystemen.

Bebossen is het aanplanten van bomen, struiken, houtkanten, ... Bebossen heeft vooral een impact op de temperatuur van de (nabije) omgeving, maar kan ook bijdragen tot een beter waterbeheer en is ook voor de andere klimaateffecten gunstig. Bomen verhogen de omgevingskwaliteit en halen in zekere mate stof uit de lucht, hebben een positief gezondheidseffect op de mens, herbergen verschillende organismen, verhogen de woonkwaliteit per individu, ...

Niet op elke plaats is bos echter de gewenste vorm van natuur. Zo heeft bijvoorbeeld een grasland ook een gunstig effect op de klimaatverandering én herbergt het een schat aan specifieke dier- en plantensoorten die je elders niet aantreft. Naast bebossen is dus ook

vergroenen en realiseren van natuur (of behoud van groen en natuur), met het oog op meer biodiversiteit, een belangrijke maatregel om de gevolgen van de klimaatverandering te temperen.

Het bebossen, vergroenen en het realiseren van natuur heeft niet enkel een positief effect op de aanpassing aan de klimaatverandering (adaptatie), maar ook op het beperken van de klimaatverandering (mitigatie). Een bos, de natuur in het algemeen, zorgt voor opslag en opname van CO₂. De opportuniteit ligt hier om deze netto-opnamecapaciteit te verhogen door enerzijds het aanplanten van bossen en anderzijds het beperken van het terug vrijkomen van CO₂-emissies door het inperken van de areaalafname van bos en het goed beheer van natuurgebieden. Heel wat van onderstaande acties zijn dus zowel adaptatie- als mitigatieacties.

De Holsbeekse bossen zijn een stevige klimaatbuffer. De gemeente wil deze groene ruimte behouden en uitbreiden: projecten voor bosuitbreiding op steile hellingen en valleigronden die weinig waarde hebben voor de landbouw, worden gestimuleerd. Bijkomende bossen zorgen voor opslag van CO₂, zuivere lucht, opvang van water, erosiebestrijding,...

De gemeente voert tevens het biodiversiteitscharter uit dat ondertekend werd, samen met Natuurpunt. Hierbij een bijzondere aandacht voor zeldzame fauna en flora die typisch is voor Holsbeek.

Foto 3: De kasteelvijver van Horst.

De afgelopen jaren heeft de gemeente Holsbeek al initiatieven genomen. Deze aanpak zal verdergezet worden: een aantal biodiversiteitsprojecten werden gerealiseerd: Bestuiving van de biodiversiteit (workshops insectenhotels in alle scholen, aankoop en verdeling van

zwaluwnesten en vleermuiskasten), het Holsbeeks Speelweefsel (inrichten van speelnatuur), het Holsbeeks Broek (poelen en bosinrichting), enz.

Maatregel 1 - Ontwikkeling richting grotere en meer robuuste natuurgebieden die met elkaar verbonden zijn via robuuste natuurverbindingen.	Start
Natuurverbindingen, die in de gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen zijn opgenomen, concretiseren.	LOPENDE
Aanleggen van bomenrijen en houtkanten langs trage wegen, rivieren, fietspaden, ...	LOPENDE
Het ontraden van het kappen van bomen door o.a. ontbossingscompensatieregeling, sensibiliseren, vergunningenbeleid, handhaving, ...	LOPENDE
Maatregel 2 - Inzetten op een doorgedreven groenblauwe dooradering in de kern van de gemeente.	Start
Bij ieder deelproject van de ruggengraat worden de mogelijkheden voor extra groenaanleg bekeken met de ontwerper.	LOPENDE
Begraafplaatsen goed onderhouden en groenvoorzieningen aanleggen in de ruimte die vrijkomt.	LOPENDE
Bekijken met de lokale scholen, bedrijventerreinen, zorgcentra, ... op welke manier zij een mogelijke stapsteen voor natuur kunnen vormen.	MT
Opleggen van een verplicht percentage aan groen voor verkavelingen (groennorm).	MT
Maatregel 3 - Bestaande groenblauwe netwerken versterken.	Start
Behoud en herstel van natuurvriendelijke oevers.	MT
Obstakels voor natuur aanpakken bv. via een ecoduct, paddentunnels, ...	KT
Maatregel 4 - Inzetten op duurzaam natuurbeheer.	Start
Het bestaande bermbeheerplan actualiseren en uitvoeren.	LOPENDE
Maatregelen nemen om het leefgebied van lokale soorten te versterken. De gemeente voert o.a. het biodiversiteitscharter uit dat ondertekend werd samen met Natuurpunt. De gemeente heeft ook bijzondere aandacht voor zeldzame fauna en flora die typisch is voor Holsbeek.	LOPENDE
Maatregel 5 - Inzetten op het beschermen van de natuur.	Start
Exoten (planten en dieren) inventariseren en bestrijden (bijv. ratten en eikenprocessierups).	LOPENDE
Opstellen van een groenbeheerplan in functie van nulgebruik pesticiden op het openbaar domein.	KT
Het sproeivrij onderhoud van de uitgebreide en nog groeiend aantal groenvoorzieningen, kerkhoven en trage wegen.	LOPENDE
Maatregel 6 - Stimuleren van de toename van vergroening op privaat domein.	Start
Stimuleren voor de aanleg van opgaand groen in private tuinen (leibomen tegen tuinmuur, bomen op de erfafsluiting en/of verspreid in de tuin, struikmassieven, boomgaard).	KT
Inwoners, bedrijven en organisaties stimuleren om non-organische afsluitingen (muren, steenkorven, hekwerk, ...) te vervangen door hagen en houtkanten.	KT
Inwoners informeren en stimuleren voor het klimaatbestendig inrichten van de tuin (enkel inheemse houtige planten, aanplanten van bomen, spontane natuur tolereren, ...).	KT

Stimuleren van het aanplanten van kleinschalige landschapselementen door o.a. een gemeentelijke premie voor het behoud en de aanleg van KLE's.	LOPENDE
Faciliteren en promoten van groepsaankopen van (inheemse) bomen en planten, o.a. het initiatief 'Behaag je tuin' van het Regionaal Landschap Noord-Hageland.	LOPENDE
Scholen stimuleren voor de (her)aanleg van een groene speelplaats.	MT
Maatregel 7 - Afschermen voor erosie.	Start
Uitwerken en uitvoeren van een erosiebestrijdingsplan i.s.m. de provinciale erosiecoördinator. Bijvoorbeeld: Grasstroken aanleggen, grachten en bermen herstellen en bebossen om modderafstroom op de wegen te voorkomen. Dit in nauw overleg met alle betrokken actoren : buurtbewoners, land- en tuinbouwers, ...	LOPENDE
Samenwerken met landbouwers voor de realisatie van niet-verplichte maatregelen om erosie te bestrijden.	LOPENDE
Overleggen en samenwerken met de landbouwraad en deze in de werking ondersteunen (administratief/logistiek/financieel).	LOPENDE

3.3.5. Andere adaptatie acties.

3.3.5.1. Informeren, sensibiliseren en noodplanning.

Maatregel 1 - Informeren van de inwoners over mogelijke gezondheidsrisico's.	Start
Informeren over mogelijke hinderlijke insecten zoals de eikenprocessierups en teken.	LOPENDE
Informeren over voorzorgsmaatregelen.	LOPENDE

3.3.5.2. Afval.

Maatregel 1 - Afvalbeleid aanpassen aan noodsituaties.	Start
Schoonmaken van de straten en het openbaar domein na storm en overstromingen.	LOPENDE

3.3.5.3. Toerisme.

Maatregel 1 - Inzetten op wandelen, fietsen en andere outdoor activiteiten.	Start
Promoten van de gemeente als wandel- en/of fietsparadijs.	LOPENDE
Investeren in groen- en landschapsinrichting in de buurt van wandel- of fietspaden. Zo werden de biodiversiteitsprojecten 'het Holsbeeks Speelweefsel' en 'het Holsbeeks Broek' geënt op het wandelknooppuntennetwerk Hagelandse Heuvels.	LOPENDE
Aanbieden van de wandelboxen, fietskaarten en streekkaarten van de Regionale Landschappen op de toeristische dienst.	LOPENDE

Promotie maken voor het toeristische fietsroutenetwerk, het wandelknoppuntennetwerk, ...	LOPENDE
Inventariseren en herstellen van trage wegen.	LOPENDE
Maatregel 2 - Inzetten op een lokaal duurzaam toerisme.	Start
Lokaal, duurzaam toerisme promoten: op reis in eigen streek.	LOPENDE
Promoten van streekeigen producten.	LOPENDE

3.4. Transversale maatregelen rond mitigatie en adaptatie.

Klimaat is een sterk verweven beleidsthema waarbij vrijwel al de beleidsdomeinen betrokken zijn. Om een geslaagd klimaatbeleid te voeren, is er dan ook nood aan integratie en afstemming tussen de verschillende beleidsdomeinen, zowel tussen de verschillende beleidsplannen als bij het uitwerken van concrete maatregelen. Alleen door een goede samenwerking tussen de verschillende beleidsdomeinen kom je tot een ambitieus, geïntegreerd klimaatbeleid.

De transitie naar een klimaatvriendelijke gemeente gaat ook verder dan technologische oplossingen. De visie en strategie moeten ook gedragen worden door de maatschappij als zodanig en voldoen aan het verwachtingspatroon van de maatschappelijke actoren. Participatie in de ruimste zin is hiervoor essentieel. De gemeente moet hier actief werk van maken.

Om te komen tot participatie van burgers en andere maatschappelijke actoren aan het klimaatbeleid, is het belangrijk dat er geïnvesteerd wordt in bewustmaking en in kwaliteitsvolle natuur- en milieueducatie en -vorming. Pas dan krijg je kritische burgers en professionals die bereid en in staat zijn mee vorm te geven aan een klimaatvriendelijke gemeente.

De gemeente heeft hierin al de nodige stappen gezet:

- Bij de opmaak van dit klimaatactieplan werd een participatief traject doorlopen, zowel intern (medewerkers) als extern (inwoners).
- De leerlingen uit de Holsbeekse scholen werd een stem gegeven via het project Ridders voor het Klimaat.
- De Holsbekenaars kwamen al meerdere malen samen tijdens de Ronde Tafel van het Klimaat. Meerdere door de inwoners voorgestelde initiatieven werden al opgestart.
- In het verleden werden er infoavond (isoleren, zonnepanelen, autodelen, ...) en lezingen rond klimaat georganiseerd.

Richting 2030 wil de gemeente inzetten op:

- Een doorgedreven horizontale integratie van het klimaatbeleid binnen haar bestuur.
- Een verderzetting van participatietraject met burgers en andere maatschappelijk actoren bij het klimaatbeleid en de uitrol van acties uit dit klimaatactieplan.
- Het verstevigen van het intern participatietraject binnen de gemeentelijke organisatie.
- Goede adviesverlening en co-creatie: hoe kunnen we samen met geïnteresseerde burgers, buurtcomités en wijkwerkcomités onze dienstverlening ontwikkelen?
- Het versterken van het communicatiebeleid van de gemeente, zowel intern als extern. In haar voorbeeldfunctie communiceert de gemeente over wat ze doet om inwoners te informeren, te sensibiliseren en aan te moedigen om zelf ook actie te ondernemen.

3.4.1. Een geïntegreerd klimaatbeleid.

3.4.2. Betrokkenheid van burgers en andere maatschappelijke actoren.

Leeswijzer.

Starttermijn.

Bij elke actie uit dit klimaatactieplan wordt een starttermijn vermeld:

- *Lopende: de actie is reeds opgestart of in uitvoering.*
- *KT = korte termijn: de actie wordt opgestart en/of uitgevoerd in 2021.*
- *MT = middellange termijn: de actie wordt opgestart en/of uitgevoerd in de periode 2022 – 2025.*
- *LT = lange termijn: de actie wordt uitgevoerd in de periode 2026 – 2050.*

3.4.1. Een geïntegreerd klimaatbeleid.

Maatregel 1 - Werk maken van een geïntegreerd klimaatbeleid.	Start
De klimaatdoelstellingen en -ambities worden opgenomen in het gemeentelijke strategische meerjarenplan en de beleids- en beheerscyclus (BBC).	LOPENDE
Het klimaatactieplan 2030 wordt afgestemd met andere gemeentelijke beleidsplannen zoals het mobiliteitsplan, het ruimtelijk structuurplan, het ruimtelijk uitvoeringsplan, het natuur- en ontwikkelingsplan (GNOP), het bermbeheerplan, het hemelwaterplan, enz.	KT

3.4.2. Betrokkenheid van burgers en andere maatschappelijke actoren.

Maatregel 1 - Inzetten op een goede adviesverlening aan burgers en andere maatschappelijke actoren.	Start
Uitwerken van een goede dienstverlening door alle gemeentelijke diensten met doorverwijzen voor adviesverlening door andere diensten zoals wonen, ruimtelijke planning, mobiliteit, leefmilieu, ...	KT
Promoten van het gemeentelijke energieloket.	KT
Doorverwijzen naar adviesverlening door partners zoals Fluvius, Dubo, Regionale Landschappen, Natuurpunt, ...	KT
Verder uitwerken van de digitale dienstverlening (bijv. via de gemeentelijke website) naar de inwoners, bijvoorbeeld de digitale renovatietool Mijn Warm Huis. Daarnaast worden ook voldoende analoge kanalen open gehouden (onthaal, baliewerking) zodat ook de niet-digital-	MT

natives en moeilijkere bereikbare doelgroepen voldoende geholpen kunnen worden.	
Maatregel 2 - Verlenen en promoten van financiële steun en subsidies aan burgers en andere maatschappelijke actoren.	Start
Promoten van premies (Vlaamse overheid, de netbeheerder), samenaankopen, BEN-en totaalrenovaties, de Vlaamse Energielening, duurzaam bouwadvies, ...	LOPENDE
Een premie geven voor herbruikbare luiers.	LOPENDE
Aanbieden van energiescans aan specifieke doelgroepen.	LOPENDE
Tussenkost van 25% in een busabonnement voor schoolgaande kinderen/jongeren.	LOPENDE
Financieel en logistiek ondersteunen van plaatselijke milieu- en natuurverenigingen.	LOPENDE
Maatregel 3 - Opzetten van participatie.	Start
Een participatietraject opzetten met omwonenden bij bv. het ontwerp en de aanleg van een nieuw, klimaatbestendig plein, de aanleg van een (klimaat)wijk, de aanleg en het onderhoud van openbare groenprojecten, ... Elk belangrijk project wordt vooraf afgetoetst met de betrokken inwoners/verenigingen/actoren via infovergaderingen of overleg.	KT
Externe participatie: Organiseren van een participatief traject met burgers, verenigingen, bedrijven, kennisinstellingen, ... voor de opmaak van dit gemeentelijk klimaatactieplan en de uitrol van acties uit het plan. Bijvoorbeeld de organisatie van Klimaatcafés, online bevestigingen, een klimaatideeënbus en de participatietrajecten 'de Ronde Tafel van het Klimaat' en 'Ridders voor het Klimaat (scholen)'. Interne participatie: Organiseren van een dienstoverschrijdend participatief traject met alle medewerkers van de gemeente voor de opmaak van dit gemeentelijk klimaatactieplan en de uitrol van acties uit het plan om te komen tot een klimaatneutrale en duurzame organisatie. Bijvoorbeeld de organisatie van een online bevestiging, het bezoeken van elke dienst, het plaatsen van een inspiratiebord bij verschillende diensten of op een strategische plaats en het oprichten van een werkgroep klimaat en duurzaamheid. Het inzetten van een intranet is een belangrijk instrument in dit traject.	LOPENDE
Jongeren en kinderen betrekken bij de beleidsvorming in materies die hen aanbelangen, o.a. mobiliteit, duurzaamheid, preventie, speelruimte.	KT
Participatie van de inwoners bevorderen door actieve ondersteuning (financieel en administratief) van de adviesraden zoals bijvoorbeeld de milieuraad, de Gecoro, de verkeersadviesraad, de adviesraad voor voet- en buurtwegen, de landbouwwaad, de GROS, ...	LOPENDE
Samenwerken met natuurverenigingen zoals bijvoorbeeld Natuurpunt.	LOPENDE
Samenwerken met het Regionaal Landschap Noord-Hageland.	LOPENDE
Samenwerken met IGO en het inzetten van Minawerkers voor het beheer en het onderhoud van groenstructuren.	LOPENDE

Het installeren van een digitaal informatie-, advies- en participatieplatform via de gemeentelijke website.	KT
Maatregel 4 - Inzetten op bewustmaking van burgers en andere maatschappelijke actoren.	Start
Het klimaatbeleid van de gemeente bekend maken via al de diensten.	KT
Een goed toegankelijk klimaatluik uitbouwen op de gemeentelijke website.	KT
Klimaatinspanningen van de verschillende diensten in de kijker zetten via website, infoblad,...	KT
Organiseren van informerende en sensibiliserende (klimaat)acties zoals infoavonden rond energie, energiebeurs, autoluwe schooldag, nacht van de duisternis, klimaatweek, ... Bijvoorbeeld met de plaatselijke wandelclub kunnen klimaatwandelingen georganiseerd worden. In de bibliotheek kunnen in samenwerking met de GROS lezingen rond het thema klimaat doorgaan.	MT
Inzetten op een goede communicatie vanuit de gemeente. Via een goede communicatie de inwoners informeren en sensibiliseren, communiceren over de resultaten van acties. Enerzijds om te tonen wat de gemeente al doet (om zo de voorbeeldfunctie onder de aandacht te brengen) en anderzijds om inwoners aan te moedigen, te informeren en te sensibiliseren. Tevens wordt er ingezet op een goede interne communicatie tussen alle gemeentelijke medewerkers en diensten door bijvoorbeeld het in gebruik nemen van een intranet.	KT
Maatregel 5 - Inzetten op milieuvorming en -educatie.	Start
Promoten en/of organiseren van workshops rond klimaatthema's voor inwoners, thematische infoavonden (ecologisch tuinieren, duurzaam bouwen, zuinig omgaan met drinkwater, lokale voeding, composteren, ...), en andere activiteiten zoals een film of een lezing rond klimaat.	LOPENDE
Educatief materiaal ter beschikking stellen van de lokale scholen.	LOPENDE

4. MONITORING.

De gemeentelijke klimaatdoelstellingen ambiëren klimaatneutraliteit tegen 2050. Om op dit moment al iets te kunnen zeggen hoe Holsbeek er over 30 jaar uit ziet is niet realistisch. Wel is het zinvol om na te gaan hoe de gemeente de volgende jaren gaat evolueren richting deze lange termijn ambitie.

Om de uitvoering van de geplande acties uit dit klimaatactieplan 2030, de reductie van CO₂ en het bereiken van de vooropgestelde doelstellingen op te volgen, wordt er voorzien in regelmatige monitoring van het klimaatbeleid.

Enkele instrumenten:

- De gemeentelijke meerjarenplanning (MJP) en bijhorende beheers- en beleidscyclus (BBC). Deze instrumenten zijn niet statisch maar gedurende de beleidsperiode voortdurend in beweging. Op deze manier vormen ze een meerwaarde bij het uitvoeren, opvolgen en bijsturen van dit klimaatactieplan.
- Jaarlijks maakt het VITO een CO₂-emissie-inventaris op voor alle Vlaamse gemeenten. Via deze opvolgmetingen, de "monitoring emission inventory" (MEI), wordt de evolutie van de gemeentelijke CO₂-emissie opgevolgd.
- De gemeentemonitor. Van elke gemeente in Vlaanderen beschikt de Vlaamse overheid over een gemeentemonitor, een verzameling van allerhande cijfers en statistieken over de gemeente en haar OCMW. De cijfergegevens worden geregeld geactualiseerd.
- Provincies in cijfers is een instrument dat beleidsrelevante data over verschillende thema's ontsluit, ter ondersteuning van het lokaal bestuur. Via de cijfers in de databank kunnen rapporten over verschillende onderwerpen gegenereerd worden, zo ook een gemeentelijk klimaatrapport.

Communicatie en rapportering:

- Het opmaken van een gemeentelijk klimaatactieplan is een prioritaire doelstelling. Hierover wordt 2 keer per jaar aan de gemeenteraad gerapporteerd. Ook de gemeentelijke adviesraden ontvangen deze rapportering.
- Over de voortgang van de acties uit dit klimaatactieplan wordt op regelmatige basis gecommuniceerd via de bestaande gemeentelijke communicatiekanalen: het infoblad HI en de gemeentelijke website.

Een goede opvolging met nodige bijstellingen maken van dit gemeentelijk klimaatactieplan 2030 een dynamisch document. Regelmatig actualisaties van dit plan zetten de gemeente op weg richting de lange termijn doelstellingen in 2050. Het jaar 2030 is in deze een kantelmoment, een kritisch punt naar investeringen toe. We weten vandaag nog niet hoe technologieën zich verder gaan ontwikkelen en wat het effect hiervan kan zijn

Het klimaatactieplan is een **dynamisch** instrument op weg naar een klimaatneutraal Holsbeek in 2050. Het jaar **2030 is een kantelmoment**.

op de energietransitie. Evenmin weten we vandaag welk effect de adaptieve maatregelen (mondiaal en lokaal) gaan hebben op de klimaatverandering.

5. BRONNEN.

- Algemene beleidsnota 2019-2024, gemeente Holsbeek.
- Departement Omgeving, Provincie in cijfers, provincie Vlaams-Brabant, gemeente Holsbeek: Rapport klimaat Holsbeek.
- Model gemeentelijk klimaatactieplan 2020 provincie Vlaams-Brabant en Interleuven.
- Model gemeentelijk klimaatactieplan 2020 provincie Limburg.
- Gemeentelijk klimaatactieplan Beersel 2020.
- Gemeentelijk klimaatactieplan Londerzeel 2020.
- Eerste klimaatprogramma Tilburg, naar een klimaatneutrale en klimaatbestendige stad, 2009 - 2012.
- Duurzaam energie- en klimaatactieplan gemeente Schoten, 2030.
- Beleidskader Duurzame Ontwikkeling gemeente Weert 2014 – 2020.
- Duurzaamheidsplan gemeente Delft, 2008 – 2012.
- Roadmap 2025-2035-2050, Leuven 2030, stad Leuven.
- Gemeentelijk klimaatactieplan Sint-Truiden, 2030.
- Gemeentelijk klimaatactieplan Lummen, 2030.
- Duurzaam energie- en klimaatactieplan stad Eeklo, 2030.
- Toelichting klimaatplan, project Klimaatgezond Zuid-Oost-Vlaanderen, 2030.
- www.burgemeestersconvenant.be
- www.burgemeestersconvenant.eu
- www.vvsg.be: de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's).
- Het Vlaams adaptatieplan (<https://omgeving.vlaanderen.be/vlaams-adaptatieplan>)
- Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (<https://omgeving.vlaanderen.be/vlaams-energie-en-klimaatplan-2021-2030>)
- Het Belgisch Energie en Klimaatplan (www.nationaalenergieklimaatplan.be)
- Scenario's voor een koolstofarm België tegen 2050, <http://klimaatruimte.be>
- <http://www.groenblauwenetwerken.com>
- Bond Beter Leefmilieu (<https://www.bondbeterleefmilieu.be/>
- <http://klimaatruimte.be>
- <http://www.klimaat.be>
- Klimaatportaal Vlaanderen, Vlaamse Milieumaatschappij (<https://klimaat.vmm.be/nl>).

6. BIJLAGEN.

Bijlage 1 - De 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) van de Verenigde Naties.

Beëindig armoede overal en in al haar vormen: Vandaag overleven vele mensen in ontwikkelingslanden met minder dan 1,25 dollar per dag. Ook in België echter blijft armoede een prangend probleem. We moeten armoede op nationaal vlak halveren tegen 2030. Het uiteindelijke doel is om armoede overal en in al haar vormen uit te roeien.

Beëindig honger, zorg voor voedselveiligheid /-zekerheid en promoot duurzame landbouw: Iedereen heeft toegang tot betaalbare voeding. Nieuwe landbouwtechnieken zullen gezond en kwalitatief voedsel op een duurzame manier verbouwen. Zo heeft elk mens voedselzekerheid.

Goede gezondheid en welzijn voor alle leeftijden: Kinder- en moedersterfte moeten dalen. Hetzelfde geldt voor drank- en druggebruik. Informatie over besmettelijke ziektes is noodzakelijk om de verspreiding ervan tegen te gaan. De VN wil mentale ziektes meer onder de aandacht brengen en pleit voor minder verkeersdoden.

Inclusief, gelijkwaardig, kwalitatief onderwijs en kansen voor levenslang leren voor iedereen: Jongens en meisjes kunnen vrij naar de lagere en middelbare school gaan. Ze krijgen ook de kans om verder te studeren. Technisch, beroeps-of universitair onderwijs moet vrij toegankelijk zijn, ongeacht geslacht of afkomst. De leeromgeving moet veilig en inclusief zijn. Daarnaast gaat deze doelstelling ook op een kwalitatieve voorschoolse zorg en ontwikkelen en over het opvoeden van leerlingen tot wereldburgers.

Gender gelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes: We moeten komen af met genderongelijkheid: het glazen plafond, de loonkloof en gendergeweld. Vrouwen hebben, net zoals mannen, recht op een goede gezondheid en kennis over seksualiteit. Er is nood aan een beleid en rechtspraak dat inzet op gendergelijkheid.

Toegang tot water en sanitair voor iedereen en duurzaam watergebruik: Iedereen heeft recht op veilig drinkbaar water en sanitaire voorzieningen. Waterschaarste moet aangepakt worden. Daarnaast moet er ook gewerkt worden aan duurzaam waterbeheer en verhoogde waterkwaliteit. Dit kan door vervuiling te verminderen, een stop op de dumping van chemicaliën en een goede behandeling van afvalwater.

Betaalbare en duurzame energie: Iedereen moet toegang hebben tot betaalbare, betrouwbare en duurzame energie. We moeten energiearmoede bestrijden en onze energie efficiënter produceren en gebruiken. Daarnaast worden hernieuwbare energiebronnen steeds belangrijker.

Langdurige, inclusieve en duurzame economische groei, volledige tewerkstelling en waardig werk voor iedereen: De VN wil slavernij, dwangarbeid en kinderarbeid uitroeien. Jeugdwerkloosheid moet aangepakt worden. Ondernemerschap moet ondersteund worden en we moeten streven naar economische groei, maar zonder schade toe te brengen aan het milieu.

Veerkrachtige/robuuste infrastructuur, inclusieve en duurzame industrialisering en innovatie: Een sterke economie en maatschappelijk welzijn steunen op een degelijke duurzame infrastructuur. Ook innovatieve industrie en internet voor iedereen zijn essentieel.

Vermindering van ongelijkheid binnen en tussen landen: Dit gaan onder meer over ongelijkheid op basis van inkomen, leeftijd, sekse en beperking. Discriminerende wetgeving en beleid kunnen niet. Sociale bescherming is belangrijk. Ontwikkelingslanden moeten ook meer inspraak krijgen in de besluitvorming van internationale financiële en economische instellingen.

Inclusieve, veilige, veerkrachtige en duurzame steden en gemeenschappen: Het heeft te maken met adequate en betaalbare woningen, duurzame mobiliteit en de milieu-impact van steden en gemeenten. Daarnaast maken ook veilige en groene publieke ruimtes, rampenbestrijding, duurzame ruimtelijke ordening en erfgoedbeheer deel uit van SDG 11.

Zorgen voor duurzame consumptie-en productiepatronen: Onze consumptiemaatschappij produceert veel afval. Grondstoffen duurzaam beheren en efficiënt gebruiken is dan ook een must. Daarnaast moeten we inzetten op een minder vervuilende en afvalarmere productie, een duurzaam aankoopbeleid en op duurzaam toerisme. Duurzaam consumeren kan ook door voedselverlies tegen te gaan en door recyclage en hergebruik van afvalproducten.

Dringende maatregelen nemen om de klimaatverandering en de gevolgen ervan te bestrijden: De klimaatverandering treft elk land in elk continent. Daarom dient het beleid maatregelen te voorzien, zoals maatregelen om de CO₂-uitstoot te reduceren, en moeten burgers zich bewust worden van manieren van klimaataanpassing. De VN wil kwetsbare naties weerbaarder maken tegen natuurrampen.

Bescherming en duurzaam gebruik van de oceanen, zeeën en mariene hulpbronnen voor duurzame ontwikkeling: Ecosystemen op de kust en in zeeën en oceanen moeten beschermd worden. Overbevissing, vervuiling van de mariene ecosystemen en illegale visserij moeten bestreden worden.

Bescherming, herstel en duurzaam gebruik van ecosystemen op het land: Ecosystemen op land zoals bossen, moerassen en gebergten dienen beschermd te worden. Behoud van de biodiversiteit is prioritair. Stropen en smokkel van beschermde diersoorten moeten we tegengaan. Aangetaste natuurgebieden worden hersteld.

Vrede, veiligheid en rechtszekerheid zijn essentieel om duurzame ontwikkeling te bevorderen: Dit gaat om het bestrijden van misdaad, corruptie en geweld, ook tegen kinderen, maar ook om het bevorderen van een sterke rechtsstaat waarin fundamentele vrijheden beschermd worden. Verder zijn effectieve en transparante instituties met aandacht voor burgerparticipatie en inclusieve besluitvorming onmisbaar.

De middelen voor de uitvoering versterken en het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling revitaliseren: De VN verwacht meer samenwerking: tussen bedrijven, regeringen, burgers en organisaties, maar ook tussen alle spelers onderling. Technologie, het delen van kennis, handel, financiën en data zijn heel belangrijk.